Kuch — adolatda

Adolat

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-siyosiy va huquqiy gazetasi

1995 yil 22 fevraldan chiqa boshlagan ✲ 2002 yil 20 sentabr ✲ juma ✲ № 38 (377) ✲ sotuvda erkin narxda ✲

● Суд ҳокимияти ва оммавий ахборот воситаларининг ўзаро муносабати масаласи ҳам алоҳида диққат-эътибор қаратишни талаб этади. Суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилишдек кенг миқёсли ўзгаришлар, аввало, ҳар қайси фуқаронинг манфаатини ҳимоялайдиган қонун ва нормалар оммавий ахборот воситалари томонидан таништириб ва ёритиб борилиши зарурлиги ҳақида ҳам айтиб ўтиш лозим.

Чунки айнан оммавий ахборот воситаларининг жамоатчилик фикрига, фуқароларнинг ҳуқуқий онгига таъсир ўтказиш ҳамда аҳолининг ҳуқуқий маданиятини шакллантиришдаги ўрни ва аҳамияти чексиз.

Ислом КАРИМОВ.

МИННАТДОРЛИК МАКТУБИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент Жаноблари,

Ўтган бир йил мобайнида Ўзбекистон билан Қўшма Штатлар ўртасидаги ҳамкорлик яна ҳам мустаҳкамланди, чунки биз дунёни терроризмдан халос қилиш йўлида бирга ишламоқдамиз. Кўрсатаётган мададингиз учун мен билан бирга Америка халқи Сизга ва Ўзбекистон халқига ўзимизнинг якдил миннатдорлигимизни изҳор этамиз.

Қўшма Штатлар ўтган йилнинг 11 сентябрида тўғридан-тўғри ҳужумга дучор бўлди, аммо терроризм бутун халқаро ҳамжамиятга хавф солмоқда ва бутун дунё аҳлининг осойишта, эмин-эркин ва фаровон ҳаёт кечиришга бўлган иштиёқига путур етказмоқда. Бизлар ўз мардлигимиз ва сабот-матонатимиз билан ғалабага эришамиз.

Ўзбекистон тинчликдан иборат муҳим йўлни танлаб олди. Биз ўз инсонларининг қадрига етадиган ҳамда уларга эркин истиқболни таъминлаб, комил ишонч бахш этадиган дунёни барпо этмоқ учун биргаликда ҳамкорлик қилаверамиз.

Самимий эҳтиром ила,
Жорж БУШ,
Америка Қўшма Штатлари Президенти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЛИТВАГА РАСМИЙ ТАШРИФИГА ДОИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Литва Республикаси Президенти Валдас Адамкус таклифига биноан шу йил 23–25 сентябрь кунлари расмий ташриф билан Литвада меҳмон бўлади.

Ташриф давомида Ўзбекистон – Литва муносабатларининг ҳозирги аҳволи ва ривожланиш истиқболларига оид ҳамда томонларни қизиқтирган бошқа масалаларни муҳокама этиш ҳамда қатор муҳим икки томонлама ҳужжатларни имзолаш режалаштирилмоқда.

ОЛТИНКЎЛ ТУМАНИ ПАХТАКОРЛАРИГА

Қадрли дўстлар!

Барчангизни қўлга киритилган улкан ғалаба – мамлакатимизда биринчи бўлиб йиллик пахта тайёрлаш шартнома режасини бажарганингиз билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман.

Бу муваффақият лафзи ҳалол, танти ва заҳматкаш деҳқонларнинг, бутун туман аҳлининг фидокорона меҳнати, қишлоқда амалга оширилаётган туб ислоҳотлар самараси сифатида ҳаммамизни қувонтиради. Сиз азизлар ютуқларингизни «Андижон тажрибаси» деб ном олган, аввало илғор агротехника услубларини, меҳнатда фидойилик билан ишни ташкил қилишни ўзига қамраб олган тажрибанинг яққол намойиши деб қабул қиламан.

Сизларнинг 20 минг 627 тонналик хирмон бунёд этиб, ҳар гектар ердан 31 центнердан ошириб ҳосил олганингиз туманда қишлоқ хўжалигига илғор техника ва технологиялар дадил жорий этилаётгани, одамларда ўз меҳнатидан манфаатдорлик туйғуси ортиб бораётганини яққол тасдиқлаб турибди.

Айниқса, катта меҳнат эвазига етиштирилган пахта ҳосилини тез ва уюшқоқлик билан йиғиб-териб олиш борасидаги тажрибаларингиз таҳсинга сазовордир.

Бугун сиз, олтинкўллик азамат пахтакорларнинг янада юксак марраларни кўзлаган ҳолда, режага қўшимча равишда 12 минг тонна қимматли хомашё топшириш ва ялпи ҳосилдорликни 50 центнерга етказишга азму қарор қилганингиз Ватанимиз пахтачилиги тарихида янги саҳифа очаётган андижонликларга хос ташаббускорлик, изланувчанлик ва омилкорлик фазилатларининг амалий ифодасидир.

Сизларни эришган меҳнат зафарингиз билан яна бир бор қутлар эканман, барчангизга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, ишларингизга ривож, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

Заҳматкаш қўлларингиз асло дард кўрмасин, азизларим!

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

«Пахта-2002»

Сирдарё вилоятининг Оқолтин туманидаги Собиржон Сиддиқов номли ширкат хўжалигига ҳам ниҳоят қут-барака қайтди. Бугун чаноқлари тўлиб-тошган пахтазорларни кўриб кўпчилик чин дилдан қувонмоқда. Зеро, [illegible] мўл-ҳосил учун пахта замин ҳозирланган жамоа аъзоларининг ҳар қанча қувонишларига ҳаққи бор.

Кейинги йилларда иқтисодий [illegible] учраб, ишлаб чиқариш режаларини барбод этаётган бу жамоада раҳбар ўзгаргач, ижобий натижалар кўзга ташлана бошлади. Бошоқли дон етиштириш режалари муваффақиятли адо этилди. Энди эса кўпчилик пахта ҳосилининг баракали бўлишига умид қилмоқда. Ширкат хўжалиги раҳбари, тажрибали қишлоқ хўжалиги мутахассиси Нўъмонжон Ўрунов эса устози, машҳур пахтакор Собиржон ака Сиддиқовнинг ишларини давом эттириб, кўпчиликнинг раҳматига ва меҳру муҳаббатига мушарраф бўлмоқда.

Бу йил хўжалик деҳқонлари 205 гектар майдондан ўртача 25 центнердан пахта етиштиришни мўлжаллашган эди. Аммо даладаги ҳосилни чамалаб кўрганлар ҳосилдорлик гектар бошига 30 центнердан кам бўлмаслигини таъкидлашмоқда. Унинг 60 фоизи замонавий техника ёрдамида, қолган қисми эса қўлда йиғиштириб олинади. Мавсумни муваффақиятли ўтказиб олиш учун хўжаликда барча шарт-шароитлар яратиб қўйилган.

Суратларда: ширкат хўжалиги раиси Нўъмонжон Ўрунов илғор ижрачи билан. [illegible] агроном-энтимолог Бахтиёр Пирматов ҳамда механизатор Шавкат Эргашев пахта майдонларида дефоляция ишларини муваффақиятли якунлашди.

Каримжон РИХСИЕВ олган суратлар.

Истеъмолчилар ҳуқуқи — қонун ҳимоясида

«КЕП ҚОЛИНГ, АРЗОНИДАН ОЛИБ ҚОЛИНГ...»

деб молини мақтагандан эҳтиёт бўлинг. Арзоннинг иллати бор!

Ҳар биримиз кунда бўлмасаям кунора бозорга қатнаб турамиз. Чунки рўзғор, тирикчилик бозор-ўчарсиз ўтмайди. Бу ерда эса минг бир хилдаги ноз-неъматлар билан сизга пешвоз чиқишади. Нархи ҳам турлича. Танланг, аммо адашманг. Адашманг, дейишимизнинг боиси ўз нафсини ўйлаб ўзгаларнинг саломатлигига зиён келтирадиган қаллоб сотувчиларга йўлиқманг.

Сиёб деҳқон бозори Самарқанддаги йирик, тўкинсочин бозорлардан. Бу ерда ҳар куни юзлаб тонна маҳсулот қўлдан-қўлга ўтади. Қовун-тарвуз, сабзавот, мева, узум ортилган автомашиналар тинимсиз қатнаб турганини кўриб беихтиёр фаровонликка шукр, дейсиз.

Лекин ҳар битта бозорда бўлгани сингари бу ернинг ҳам ўз тош-тарозиси, қонун-қоидаси бор. Яъни харидорга тутқазиладиган ноз-неъматлар орасида истеъмол учун зарарли, санитария талабларига жавоб бермайдиган маҳсулот бўлмаслиги керак. Бозор қошидаги I-ветеринария-санитария экспертизаси лабораторияси ходимлари бу борада зарур назорат ўрнатаолганлар. Савдо расталари катта ҳудудни эгаллаган бўлишига қарамай кунора келтирилаётган маҳсулот бирма-бир лаборатория текширувидан ўтказилиб, керакли хулосалар берилмоқда. Яроқсиз маҳсулот сотувдан олиб ташланмоқда.

– Фақат шу йилнинг ўтган саккиз ойи давомида 20 тоннага яқин полиз маҳсулотларини таркибида нитрат миқдори меъёрдан ортиқ бўлганлиги учун яроқсиз деб топилди, – дейди лаборант Рафиқ Ҳотамов. – Сотув учун таъқиқланган сифатсиз маҳсулот фақат шуларгина эмас. Асал, дон, тухум, сут, қатиқ маҳсулотлари ҳам анчагина миқдорда эканлиги аниқланиб, пештахталардан олиб қўйилди. 117 нафар фуқарога санитария талабларини бузганлиги учун жами 138 минг 390 сўм жарима солинди.

Лекин гап фақат жаримадамикан? Жарима тўлаш билан ўзгалар саломатлигига етказиладиган зарарни қоплаш мумкинми?

Бозорда гўшт маҳсулотлари билан савдо қилинадиган расталарни олиб кўрайлик. Лаборатория ходимлари хавфли, юқумли касалликлар тарқалмаслиги учун жони ҳалак. Аммо касал молни сўйиб санитария рухсатисиз сотаётган қассобнинг парвойи палак. Яқиндагина 32 килограмм ўпка ва жигар сотувдан олиниб, махсус кимёвий ишлов бериб йўқотилди. Хулоса аниқ: таркибида эхеноккок бор! Бу касалликнинг келтириб чиқариши мумкин бўлган оқибатлари эса кўпчиликка аён.

Текшириш якунида қассоб Рустам Темиров, Нодир Қурбонов, Зафар Исматовлар жарима тўлаб, ўз қилмишларига пушаймон бўлишди. Шугина эмас, Сиёб бозорига келиб савдо қилаётган косонлик Умед Набиев, китоблик Мадамин Соҳибов, ургутлик Назира Қобилова, самарқандлик Акмал Абдуллаев сингари қоидабузарлар ҳам молларидан ажраб, ҳам жарима тўлаб яхшигина сабоқ олишди.

Бозор юрт кўзгуси дейишади. Самарқандда салкам ярим миллион аҳоли истиқомат қилиши ва бу муаззам шаҳарга ҳар куни неча минглаб меҳмонлар ташриф буюришини назарда тутсак, бозорларда тартиб ўрнатиш, санитария қоидаларига амал қилиш нечоғлик муҳим эканлигини англаш қийин эмас. Хусусан, Сиёб бозорининг бу борада ўрни, нуфузи бўлакча. Бироқ бу ерда харидор таъбини хуфтон қиладиган, бозор кўркига доғ туширадиган манзаралар оз эмас. Сабзавот растаси ёнида чуқур хандак чиқинди уюмига айланган. Афтидан қурилиш тугалланмагану пойдевор ўрни текисланмаган. Қизиғи, расталар ёнига ўтиш учун жой тополмайсиз. Мева-сабзавот, узум билан йўлакларда, зинапояларда савдо қилинади. Аниқроғи, олибсотарлар расталарнинг тўрида, қўлида челак, сават кўтарган деҳқон эса пойгакда. Бозор маъмурияти эса ҳаммадан бир хил патта ундириш билан овора...

Бугуннинг талаби эса қатъий: бозорда фақат сифатли маҳсулот сотилиши, санитария талабларига тўкис жавоб бериши, истеъмолчилар ҳуқуқи қонун билан ҳимояланиши, назорат доимий ишга айланиши керак. Зотан халқнинг ризқи сочилган жойга – бозорга инсоф-диёнат, саранжом-саришталик ярашади, обрў, барака келтиради.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
«Адолат»нинг ўз мухбири.

СУРАТЛАРДА: Сиёб бозорида ўтказилган санитария текширувида яроқсизга чиқарилган маҳсулотлар.

Сессия садоси

ҲУҚУҚ ВА МАТБУОТ

Президентимизнинг Олий Мажлис тўққизинчи сессиясида қилган маърузаси ҳеч кимни бефарқ қолдирмади. Маърузада Ватанимизнинг кейинги ўн бир йиллик тарихи, бу даврда Ўзбекистон ҳаётининг ижтимоий-иқтисодий, сиёсий, ҳуқуқий, маънавий-маърифий жабҳаларда эришилган улкан ютуқлар хусусида якуний фикрлар билдирилди, айни пайтда тараққиётимизни янада жадаллаштириш учун қилинажак ишлар режалари белгилаб берилди.

Албатта, маъруза ҳали қайта-қайта ўқишни, баён қилинган фикрлар, кўрсатмалардан ҳар бир кишининг тегишли хулоса чиқариб, ўзи учун фаолият йўналишини аниқ белгилаб олишини тақозо этади. Бу ўринда Юртбошимиз маърузасида муҳим устивор йўналишлар – оммавий ахборот воситалари ҳамда суд-ҳуқуқ соҳаси масалаларига катта эътибор берилганлигини таъкидлаш жоиз. Зеро, маърузада уқтирилганидек, «Жамиятимизни янада ривожлантириш ва сифат жиҳатидан янгилаш борасидаги тўртинчи ва ўйлайманки, энг муҳим устивор йўналиш – бу инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини, сўз ва матбуот эркинлигини, шунингдек, ошкораликни, жамиятда ўтказилаётган ислоҳотларнинг очиқлигини таъминлайдиган демократик тамойилларни сўзда ёки қоғозда эмас, амалий ҳаётда жорий қилишдир...»

Президентимиз таъкидлаган йўналишни давлат ва жамият ҳаётига тадбиқ этишда ҳуқуқ-тартибот идоралари ҳамда матбуот ҳамкорлиги деярли ҳал қилувчи роль ўйнайди. Шу боис ҳам маърузада оммавий ахборот воситаларини том маънода «тўртинчи ҳокимият» даражасига кўтариш лозимлиги уқтирилди. Жамоатчилик фикрини шакллантиришда «тўртинчи ҳокимият»нинг таъсир кучи бениҳоя баланд. Бироқ, матбуотимиз замон талаби даражасида фаолият кўрсатяптими? Афсуски Президентимиз айтганидек, бу борада қилинган ишларни қилиниши лозим бўлган ишлар билан мутлақо солиштириб

(Давоми 3-бетда).

Кўппартиявийлик тизими

СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАР

рақобат майдонида

Ўзбекистон ўз миллий давлат мустақиллигини эълон қилган дастлабки кунларданоқ Юртбошимиз Ислом Каримов мамлакатимизни жаҳондаги тараққий топган давлатлари сафига олиб чиқиш ғоясини олға сурди. Табиийки, бундай улуғвор мақсадларга эришиш учун [illegible] янги демократик кучларнинг пайдо бўлиши талаб қилинарди. Чунки кечаги кундан қолган бошқариш тузилмаларининг куни битар, улар эндиликда ночор аҳволга тушиб қолган эдилар. Шу боис ҳаётнинг ўзи мақсад-муддаоси, фаолиятининг мазмуни ва иш усуллари юзасидан батамом янги сиёсий ташкилотларни тузишни тақозо этди. Шу тарзда Ўзбекистонда бир қатор сиёсий партиялар пайдо бўлди. Улар мустақиллик меваларини сифатида юзага келдилар.

Жамиятимизда юзага келган хурфикрлик нишонаси бўлган ижтимоий-сиёсий ҳаракатлар ва сиёсий партияларнинг ҳам ҳаётда ўз ўрни [illegible]

[illegible]

ри, «Мулоқот» журнали шулар жумласидандир.

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси. Республика Адлия вазирлиги томонидан 1995 йил 18 февраль куни партия Низоми рўйхатга олинган.

Партиянинг асосий мақсади – мустақил Ўзбекистон ҳудудида яшаётган барча миллат ва элатларнинг [illegible]

[illegible]

Ўзбекистон Халқ демократик партияси. Республика Адлия вазирлиги томонидан 1991 йил 15 ноябрь куни партия Низоми рўйхатга олинган. [illegible]

[illegible]

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси. Республика Адлия вазирлиги томонидан 1995 йил 9 июнь куни партия Низоми рўйхатга олинган.

[illegible]

(Давоми 3-бетда).

«Адолат»га жавоб берадилар

ТАҚДИМНОМА КИРИТИЛДИ

Қашқадарё вилояти прокуратурасида «Адолат» газетасининг 2002 йил 2 августдаги сонида чоп этилган «Унинг ўйини» сарлавҳали мақоласи ўрганиб чиқилди.

Деҳқонобод туман прокуратураси томонидан фуқаро Р. Назаровнинг АТ «Пахта банк» туман бўлими томонидан кредит ажратилмаётганлиги юзасидан аризаси текширилган.

Аниқланишича, АТ «Пахтабанк» туман бўлими фуқаро Р. Назаров ўртасида 26.03.2002 йилда кредит шартномаси тузилиб, 17.04.2002 йилда гаров шартномаси асосида унга 1500.0 минг сўм миқдорида пул кредит ажратилган ва 25.04.2002 йилда кредитнинг 750.0 минг [illegible] 750,0 минг сўм эса 07.05.2002 йилда АТ «Пахтабанк» [illegible]

Шунингдек, АТ «Пахтабанк» туман бўлими томонидан [illegible]

Шу боисдан, туман прокуратураси томонидан фуқаро Р. Назаровга [illegible] 20.08.2002 йилда [illegible] тақдимнома киритилган.

Нурмуҳаммад СУЛАЙМОНОВ,
Қашқадарё вилояти прокурорининг биринчи ўринбосари, адлия маслаҳатчиси.

Қонун устуворлиги йўлида

АДОЛАТ ҚЎРҒОНИ

ёки амнистия ва авф ҳақида

Янгиланиш, одиллик, инсон ва давлат ўртасидаги муносабатларда инсон манфаатлари устиворлигини амалда тўла таъминлаш, инсон учун энг олий неъмат-яшаш, осойишта ҳаёт кечириш ҳуқуқини муҳофаза этиш, кафолатлаш Ўзбекистонимизда қонун билан ҳимоя қилинган. Ана шу эзгу тамойилларга оғишмай риоя этиб келинмоқда. Мамлакатимизда чин маънода ҳуқуқий, демократик кучли давлат, адолатпарвар фуқаролик жамияти қарор топмоқда. «Биз шунчаки демократик давлат эмас, – деб таъкидлайдилар Президентимиз Ислом Каримов, – балки адолатпарвар демократик давлат қуришга интиламиз». Адолатга интилиш халқимиз руҳий дунёсига хос энг муҳим хусусиятдир. Адолатпарварлик ғояси бутун иқтисодий ва ижтимоий муносабатлар тизимига сингиб кетиши ижтимоий қўмаклашув механизмида ўз аксини топиши мумкин. Соҳибқирон Амир Темур айтганидек, Куч – адолатда. Адолат, инсонпарварлик мурувват сифатида, юксак одамийлик қонун-қоидаларига суянган ҳолда Юртбошимизнинг собитқадамлик билан амалга ошириб келаётган амнистия ва авф этиш тартибида кўплаб судланган маҳкумларни жазодан озод этиш сиёсати халқимизнинг орзу-умидларига монанд, давлат ва жамиятимизнинг кучли бўлишига қаратилган, инсонни улуғлайдиган, унинг ҳуқуқларини, эзгу интилишларини, асл мақсадларини, демократик умуминсоний тамойилларини ҳимоя қилишга қаратилган олижаноб муқаддас амалдир.

Инсон буюк, эзгу орзулар билан яшайди. Миллий ғурур, юрт равнақи, обрў-эътибор, фарзандларнинг ақлий ҳам жисмоний етуклиги йўлида фидойилик билан курашиши ўзининг асл инсоний бурчи деб билади. Ўзидан ибратли ва хайрли ишларни мерос қолдиришга интилади. Тарихда ўтган улуғ аждодларимиз, пири валиларимизнинг муносиб ворисларини бўлиб ўзгаришга уринади. Лекин, афсуски, айримлар дунёқараши, онги чегараланиб, шайтон васвасасига учиб, баъзан қора гуруҳлар, диний бузуқлар, заҳарли муҳит, саёз фикр, енгил ёндашув, адашувлар таъсирида хато йўлларга кириб қолмоқда, жиноятга қўл урадилар.

Жиноят эса, шубҳасиз жазосиз қолмайди, қирқ йилдан кейин бўлса ҳам очилади. Қонун ўз номи билан қонун. Ҳар бир инсон содир этган жиноятига яраша жазосини олиши муқаррар. Мустабид шўролар замонида, маълумки бу борада ноҳақликлар, шафқатсизларча ўлим жазосига ҳукм қилишлар, мол-мулкни мусодара қилишлар, бир киши учун бутун оила аъзолари ва қариндош уруғларини қатағон қилишлар кўп бўлган. Ҳақиқатни тиклаш, адолатни қарор топтириш мустақиллик шарофати билангина рўёбга чиқди. Инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликлари, қадр-қиммати муқаддас саналиб, қонун йўли билан ҳимоя қилинмоқда.

Юртбошимиз ўтмиш даврига тегишли аҳлоқий тубанликларга барҳам бериш қатъий қарорлар билан, ҳуқуқ ва тартибот соҳасида маънавий-маърифий ислоҳотлар олиб борилишини таъкидлайди. Ислоҳотлар жараёнида қонун устуворлиги, ҳуқуқий давлат қурилишига алоҳида эътибор қаратилмоқда. «Биз давлатнинг ўта иқтисодий ислоҳотлар жараёнида қонунларни ҳурмат қилиш ва уларга амал қилиш ҳам зарур, деб ҳисоблаймиз», – деган эди Президентимиз. Одамларда ҳуқуқий тарбия, ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, жиноятчиликнинг олдини олиш, фуқароларнинг ҳуқуқий онгини ошириш шулар жумласидандир.

Айни вақтда мустақил Ўзбекистоннинг қонунлари инсонпарварлиги билан ажралиб туради. Бағрикенглик, адолат, инсонпарварлик, инсоф, кечиримлилик, муросаю-мадора, келишувчанлик кабилар юксак чин инсоний фазилатлар ҳисобланади. Шарқ ва дунё маданияти шу фанига бебаҳо ҳисса қўшган алломалар ҳаётида адолат мезонларига содиқ қолиб иш юритиш йўлга қўйилган.

Шунинг диққатга сазоворки, мустақил Ўзбекистонимизда адлия тизими, давлат ва жамият ҳаётида инсонпарварлик, адолат тамойилларига асосланган муносабатлар вужудга келмоқда. Бунинг яққол мисоли, айбдорларга нисбатан амнистия ва авф қўлланилишидир.

Ҳаёт шуни кўрсатадики, тарбия, тўғри йўлни танлаш, адашмаслик, жиноятга кўл урмаслик, камчилик ва хатоларнинг олдини олиш, энг аввало, жамоатчилик, маҳалла фаолиятига боғлиқ. Оила, мактаб, маҳалла ахлининг амалий фаолиятига, маҳалла аҳлининг таъсирига, оиладаги муҳитга боғлиқ. Шарқ демократиясининг ўзига хос хусусияти, ўзига хос қадрият ва анъаналари ҳам биринчи навбатда шунга асосланади. Яъни Шарқда, шу жумладан Ўзбекистонда демократия тушунчаси ҳамжиҳатлик ғояси, жамоатчилик фикрининг устиворлиги заминида шаклланади. Аҳлоқий, маънавий қадриятлар сиёсий муносабатларда ҳам устунлик касб этади. Ғарб намунаси эса, кўп ҳолларда индивидулизм фалсафасига таянади ва у оммани ҳаддан ташқари сиёсийлаштиришга олиб келади. Шу жиҳатдан қарайдиган бўлсак маълум бўладики, инсонлар ҳаётида ижтимоий алоқаларнинг узилиши, қатор ҳолларда оиланинг барбод бўлиши, шахснинг маънавий яккаланиши, охирида махбуснинг ахлоқий қадриятларини, руҳияти йўналишини ўзгартириб юборади, унда аламзадаликни кучайтиради, салбий оқибатларга бошлайди. Авф ва амнистия шахсни шундай манфий балолардан асрашда ҳам муҳим аҳамият касб этади. Бир сўз билан айтганда, ушбу амалиёт жиноят содир этган шахсни жамиятдан ажратмаган ҳолда тарбиялаш ва жиноятчиликнинг олдини олиш имконини беради.

Қамоқдан ёки суд залидан озод қилинган айбдорлар ўз зиммасидаги улкан масъулиятни ёддан чиқармасликлари керак. Озодликда яшамоқ ўз салоҳиятини, билимини, тажрибасини намойиш қилмоққа яна бир имкониятдир. Ушбу виждон юкини қандай қилиб оқлаш, виждон амрини адо этиш ҳар бир фуқаронинг ўзига, қолаверса жамоатчиликка, маҳалла-кўйга, ака-ука, қариндош-уруғларга, оила аъзоларига ҳам боғлиқдир. Бу ҳақиқатни унутмаслик зарур. Берилган имкониятдан тўғри фойдаланиш ҳар бир инсоннинг ўз қўлида. Шундай экан, озодликка чиққанлар фойдаланиш қонунбузарлик сонини камайтиришга ёрдам беради.

Амнистия-қатор жиноят содир этган инсонларга, уларнинг оила аъзолари, фарзандларига, беадад қувонч, соғинч, ҳаётга иштиёқ, келажакка ишонч бағишлайди. Қанча одамларни, ота-она, ёшу қари, эркагу аёлни пушаймондан, сўнгсиз изтироблардан, айрилиқ азобларидан қутқаради. Жазолашдан кўра, тўғри йўлга солишни, жиноят кўчасига кирган шахсларга садоқат туйғусини сингдиришни кўзлайди. Айниқса, амнистия биринчи навбатда қўлланилган аёллар, вояга етмаган ёшлар, ногиронлар, беморлар, оғир ва ўта оғир жиноятларни содир этган шахслардан ташқари 55 ёшдан ошган эркаклар ва чет эл фуқароларини ҳам қамраб олиши юртимизнинг инсонпарварлигидан, инсонларни қонунга бўйсуниш ва ҳурмат руҳида тарбиялаш, ҳуқуқий давлат ва эркин фуқаролик жамияти қуриш йўлида собит қадамлари эканидан далолат беради.

Фармоннинг ўзига хос жиҳатлари шундан кўринадики, унинг Фармон кучга киришидан сўнг тўрт ой ичида ижро этилишидир. Ушбу муддат ҳар бир жиноятчининг тақдири, иши туман, шаҳар ва вилоят судларида босқичма-босқич пухта ўрганилган ҳолда адолатли ечимини топиши имкониятини беради. Амнистиянинг инсонпарварлиги шундаки, у кўпроқ маҳкумни озод этишни таъминлайди.

Ҳозирги кунда амнистияга тушганларни қўллаб-қувватлаш, ишга жойлаштириш, соғлиқларини тиклаш жараёни жойларда кенг жамоатчилик, маҳалла фуқаролар йиғинлари, меҳнат жамоалари иштирокида кечмоқда. Айниқса, адашганларни тарбиялашда, уларга ёрдам беришда маҳалла эл-улуснинг кучига таяниб иш кўрилмоқда.

Шу билан бирга, инсондаги қобилиятни тарбиялашда маҳалла фуқаролар йиғинларининг масъулияти катта.

Маҳалла фуқаролар йиғинлари амнистия тўғрисидаги Фармонга мувофиқ озодликка чиққан ҳар бир шахс билан алоҳида-алоҳида шуғулланишлари, уларга тегишли шарт-шароитларни яратишга кўмаклашишлари, энг муҳими яхши тарбия топиб, жиноий ишлардан, ярамас хулқлардан сақланиб, гўзал хулқларга одатланишларида, «яхши одам», «яхши хулқ» соҳиби мартабасига кўтарилишларида фидойилик кўрсатишлари даркор. Бунда маҳалла ҳузурида ташкил этилган комиссиялар, масжидларнинг имон-хатиблари, ҳуқуқ-тартибот органларининг ходимлари ва бошқа жамоат ташкилотлари, маҳалла ҳудудидаги ташкилот, муассаса, идора жамолари ҳамкорликда, ўз фаолиятларини мувофиқлаштирган ҳолда иш юритишлари зарур.

Маълумки, мамлакатимиз ҳуқуқий давлат барпо этиш йўлидан дадил олға қараб бормоқда. Жамиятимизда кенг қамровли, муҳим аҳамиятга молик сиёсий ва иқтисодий ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Бинобарин, амнистия ва авф этиш тартибида қатор маҳкумларни инсонварварлик тамойилига амал қилиб жазодан озод қилиш учун жамиятимизда катта ижтимоий-ижобий ўзгаришлар юз берганлигига ҳам эътибор этиш даркор. Шу билан бирга янги, адолатли, фуқаролик жамиятида рўёбга чиқаётган ижтимоий ва иқтисодий сиёсатдаги ўзгаришлар асосида аввалги ёндашувларни қайта кўриб чиқиш жараёнида жамиятнинг умумий ҳамфикирлиги ва бирлашувига эришишга интилиш тобора жадаллашмоқда. Буларнинг ҳаммаси амнистия ва авф сиёсатига йўл очмоқда. Жиноят адлия, давлат ва жамият тизимлари юзаки, қотиб қолган ёндашувлардан воз кечиб, инсонпарварлик тамойилларини қўллашга, аввало шахс, умуминсоний қадриятлар манфаатларини кўзлаб муносабат билдирмоқдалар. Ҳуқуқий онгни, умумий жамоатнинг кайфиятини ҳисобга олиш ҳам йўлга қўйилмоқда. Буларнинг ҳаммаси амнистия қарорларида инобатга олинган.

Мухтасар сўзимиз шуки, амнистия ва авф-кишиларни хатти-ҳаракатларига таъсир этувчи восита бўлиб, у истиқболда жиноятга қўл уришларидан қайтарувчи, иккилантирувчи, имкон қадар жиноий фаолият салбий давомини тўхтатиш имконини берувчи, қонун ва жамиятни ҳурмат қилишга чақирувчи имкониятдир. У жиноятчига нисбатан қўлланилса ҳам, умуман жамиятни инсонпарварлиги учун, жиноятга қарши кураш самарадорлигини ошириш учун зарурдир.

Қулмамат МИРЗАЖОНОВ,
ҳуқуқшунослик фанлари доктори, профессор.

Наманган вилояти Уйчи туманида кичик ва ўрта бизнес билан шуғулланувчилар 13359 нафар кишини ташкил этади. 2002 йилнинг шу кунигача уларнинг сони янада кўпайди. Туманда 100 га яқин фермер хўжаликлари ҳам фаолият кўрсатмоқда. Яқинда иш бошлаган «Муштарий- А-И-ЛТД» сочиқ ишлаб чиқарувчи хусусий корхонада 120 киши иш билан таъминланган.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор ишчи Муниса Сайфиддинова. 2. Тикувчилик цехида.

Турғунбек МАХКАМОВ олган суратлар.

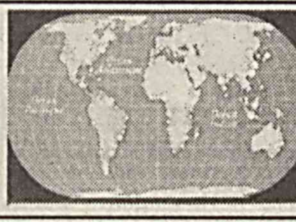

ЕТТИ ИҚЛИМ САДОСИ

МИЛОШЕВИЧ ҲАРБИЙ ТРИБУНАЛНИ ҲАМ, ЎЗ АЙБИНИ ҲАМ ТАН ОЛМАЯПТИ

Гаагада Югославиянинг собиқ президенти Слободан Милошевич устидан бўлиб ўтаётган халқаро суднинг биринчи қисми тугади.

Суд қарийб 100 кун давомида Сербия автоном ўлкалари бўлмиш Косово ва Метохияда 1998-1999 йиллар мобайнида бўлиб ўтган воқеаларда Милошевичнинг иштирокини кўриб чиқди. Суд мажлисларида 125 нафар гувоҳлар кўргазма бердилар.

Слободан Милошевич эса, ҳануз трибунални тан олмаяпти. Уни сиёсатчилар ўйини, деб ҳисобламоқда. Шу сабабли ҳам у адвокатлар хизматидан воз кечган. Ўзини ўзи ҳимоя қилмоқда.

Прокуратура эса, Косоводаги воқеаларда Югославия собиқ президентининг иштироки бор, деб ҳисоблайди. Уларнинг таъкидлашича Косовони озод қилиш учун бўлган жангларда тинч аҳоли ҳалок бўлишини Милошевич яхши билган. Лекин прокурорлар экс президентнинг айбини тўла тасдиқловчи аниқ ва ишончли фактларни судга тақдим этишганми ёки йўқми деган савол туғилиши табиий. Бу саволга турли кузатувчилар турлича жавоб беришмоқда. Масалан, серб матбуоти Голландия оммавий ахборот воситаларига таянган ҳолда прокурорлар Слободан Милошевичга қўйилаётган айбларнинг 50 фоизини исботлашган деган маълумотни тарқатди.

БОЙЛАР КАМБАҒАЛЛАШМОҚДА, АММО ЙИҒЛАШМАЁТИР

Бизнесменлар учун чоп этиладиган «Форбс» журнали эгаси, миллиардер Стив Форбс ўзининг «Американинг 400 бойи» деган мақоласида ҳар йили сентябрь ойида энг йирик бойларнинг рўйҳатини одамлар улар ҳақида билиб қўйишлари учун эълон қилишини айтган. Унинг фикрича, бу рўйхат миллий иқтисоднинг ҳолатини ўзида акс эттиради.

Маълум бўлишича, илгари ниҳоятда бадавлат бўлган кишиларнинг капитали тобора камайиб бормоқда. Масалан, бойлар рўйхатининг энг бошида турган «Майкрософта» асосчиси Гилл Гейтснинг маблағи бир йилда 11 миллиардга камайган. Унинг шериги Пол Алленнинг бойлиги 7,2 миллиардга озайиб қолди. Аммо у ҳануз бойлар ичида учинчи ўриндадир. Ҳозир Гейтс ҳисобида 43, Аллен ҳисобида эса 21 миллиард доллар бор.

«Беркшир-Хатауэй» холдинг бошлиғининг пули ўтган йилгидан 3 миллиард камайиб 36 миллиардни ташкил этмоқда. У ҳозир рўйхатда иккинчи поғонани эгаллаган. «Оракл» корпорацияси эгаси Лоуренс Эллисон бир йилда 2,3 миллиард йўқотиб, бешликдан тушиб қолди ва 9 ўриндан ўрин олди.

Лекин АҚШ бойлари бунинг учун йиғлашаётгани йўқ. Ушбу йўқотишларни кимдир сиёсат билан, кимдир иқтисод билан боғласа, кимдир оддий ҳол, деб ҳисобламоқда.

ПАНКИЙСК ДАРАСИ ДОИРАСИДАГИ МОЖАРОЛАР

Россия президенти Владимир Путин 17 сентябрь куни телевидениега берган интервьюсида Грузия раҳбариятидан Панкийск дарасида қўлга олинган жангариларни Россияга топшириш, қолганларига қарши чора кўришни талаб қилди.

– Бизнинг илтимосимиз, керак бўлса талабимиз битта, – деди В. Путин, – у ҳам бўлса, Грузия ҳудудидан Россия ҳудудига ҳужум бўлишига йўл қўймасликдир. Аммо маълумотларга назар ташлайдиган бўлсак, Грузия ҳукумати Россия билан ҳамкорлик қилишни эмас, Чечен жангарилари билан ҳамкорликни исташаётганга ўхшайди.

Шу сабабли мен Мудофаа вазирлигига ва бошқа ҳарбий кучлар бошлиқларига чегараларни иложи борича мустаҳкамлаш ҳақида буйруқ бердим. Биз икки мамлакат ўртасидаги чегарада ҳарбий кучларни кўпайтирамиз.

Лекин биз асосан масала тинч йўл билан, ўзаро музокаралар ёрдамида ҳал этилиши тарафдоримиз, – деди президент ўз интервьюсида.

● Ироқ БМТ ҳарбий назоратчиларининг мамлакат ҳудудига ҳеч қандай шартларсиз қайтишига розилик берган. Тўрт йиллик зиддиятлардан кейин ушбу розилик Ироқ ҳукуматининг БМТ номига йўллаган номасида зоҳир бўлган. Бағдоднинг оммавий қирғин қуролларига эгалик қилишга уринаётгани борасидаги барча шубҳа-гумонларга чек қўйиш мақсадида шундай қарорга келинди, дейилади Ироқ баёнотида. БМТ бош котиби Кофи Аннаннинг Ироққа назоратчиларни қайтаришга ижозат бериши халқаро жазо чораларининг олиб ташланиши йўлидаги дастлабки қадамдир.

● Таиландда Шри-Ланкадаги кўп йиллик фуқаролар урушига чек қўйиш борасида музокаралар бошланди.

«АЛ-ҚОИДА»НИНГ ЯНГИ ТЎДАЛАРИ

«Ал-Қоида»нинг йирик тўдалари Афғонистон ва Покистон чегараларидан ташқарида, Жанубий-Шарқий Осиёда тўпланишмоқда.

АҚШ разведкаси «Ал-Қоида»нинг Индонезиядаги асосий фаолларидан бири Умар Ал Фаруҳни сўроқ қилиш жараёнида шундай хулосага келди. Разведка маълумотларига кўра, ташкилот фаоллари Индонезия, Малайзия, Таиланд, Мьянма ва Филиппинда тўққизта жангарилар тўдасини йиғишга муваффақ бўлди.

ИРОҚ ОБЪЕКТЛАРИ НИШОНГА ОЛИНДИ

АҚШ ва Буюк Британия ҳарбий ҳаво кучлари Ироқнинг жанубидаги объектларга ҳужум уюштиришди.

АҚШнинг Тампадаги қуролли кучлар марказий қўмондонлиги маълумотларига кўра, иттифоқчиларнинг самолётлари Бағдоддан 260 километр масофадаги Таллил шаҳридан нарида жойлашган Ироқ ҳарбий ҳаво кучлари объектларини юқори аниқликка эга бўлган қуроллар билан ўққа тутишган.

800 АМЕРИКА АСКАРИ ЖИБУТИГА ЖОЙЛАШТИРИЛДИ

Пентагон вакиллари 800 Америка аскари ва зобитлари Африканинг шимолий-шарқидаги Жибутига жойлаштирилганлигини тасдиқлашди.

Бироқ Пентагон Яман ҳудудида «Ал-Қоида» жангариларини қўлга олиши лозим бўлган махсус бўлинма ва МРБ агентлари кирувчи ушбу қисмни тасдиқлаш тўғрисида изоҳ беришни рад этишди. Ушбу мамлакат ҳукумати америкаликларга шундай амалиётларни олиб боришга рухсат бериши тўғрисидаги фаразларни рад этди.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

Ҳукумат ҳамда «Тамил Илама озодлик йўлбарслари» ташкилотининг вакиллари 7 йиллик танаффусдан сўнг, норвегиялик дипломатлар воситачилигида учрашув ўтказмоқдалар. Воситачиларнинг тахминларига қараганда, музокаралар ойлаб, ҳатто йиллаб давом этиши мумкин. Музокара иштирокчилари 20 йиллик фуқаролар урушига барҳам бериш йўлидаги тўртинчи уриниш охир-оқибат самара беришига ишонмоқдалар.

● Афғонистон раҳбари Ҳамид Карзай пойтахт Кобулдан ташқари мамлакатнинг бошқа минтақаларига ҳам хавфсизлик кучларини жойлаштириш юзасидан келишувга эриша олмаган. БМТнинг Нью-Йоркдаги қароргоҳида Карзай ушбу масала юзасидан 20 дан ортиқ мамлакат, жумладан, АҚШ, Канада, Россия ва Европа Иттифоқи вакиллари билан музокаралар ўтказган.

● Франция жануби-шарқида армия ва ўт ўчирувчилар бўлинмалари сув тошқинлари оқибатини тугатиш учун кураш олиб бормоқдалар. Сув тошқинлари 20 дан ортиқ кишининг ўлимига ва минглаб кишиларнинг бошпанасиз қолишига олиб келган. Франция бош вазири фавқулодда ёрдам учун ўн миллион доллар ажратишга ваъда берган. Сув тошқинлари вино етиштирувчи тумандаги узум далаларининг деярли ярмини йўқ қилган.

Худди шундай сув тошқинлари Гватемалада ҳам содир бўлди. Сув тошқинлари келтириб чиқарган кўчки элликка яқин кишининг ўлимига сабаб бўлган. Ҳалок бўлганларнинг кўпчилиги болалардир. Фалокат тунда юз бериб, лойқа ҳамда сув оқими одамлар билан бирга уйларни ювиб кетган. Минглаб қутқарувчилар техникалар кўмагида омон қолганларни топишга уринмоқда.

ПОКИСТОНДА ҚАМОҚҚА ОЛИШДИ

Покистон хавфсизлик хизмати жорий йилнинг май ойида автомобиль портлашини ташкил этишда гумон қилинган шахсни қамоққа олди.

Ўшанда бир нафар француз муҳандиси ва уч нафар покистонлик ҳалок бўлганди. Корачида ўтказилган рейдлар натижасида Шариб Зубайр олти нафар жангари билан қўлга олинди.

ЛОНДОНЛИК КОМПЬЮТЕРЧИГА АЙБЛОВ

Лондон полициясининг баёнотига кўра, террорчилик ҳаракатини ташкил этиш учун фойдаланиш мумкин бўлган ахборотни йиғишда айблаб Муҳаммад Абдулла Аъзам қамоққа олинди.

32 ёшли компьютер дастурчиси Буюк Британия пойтахтининг Лутон туманида яшайди. У террорчилик ҳаракатларини тайёрлашга хизмат қиладиган фаолият билан шуғулланишда айбланмоқда. Яқин кунларда у суд ҳукмига тортилади. Мазкур туманда яшовчи ва террорчиликда айбланиб, аввало ҳибсга олинган уч кишини полиция қўйиб юборди.

Тулуза шаҳрида истиқомат қилувчи фуқаро «Гектор» ва «Зели» лақабли ғозлари билан Франция кўчаларида сайр қилишни яхши кўради. Диққатга сазовор жойи шундаки, ғозлар кўчанинг фақат пиёдаларга мўлжалланган жойидан ўтадилар. Аммо уларнинг эгаси доим учта кучук билан қўриқлаб юради.

ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ПОЙДЕВОРИ

Пойтахтимиздаги «Интер-Континенталь» меҳмонхонасида «Телекоммуникация ва компьютер технологиялари»нинг «UzTEl– 2002» халқаро кўргазмаси бўлиб ўтди. Британиянинг «ITE Group Plc» кўргазмалар компанияси ва унинг Ўзбекистондаги ҳамкори «Itesa – Osiyo» компанияси томонидан ташкил этилган бу кўргазма Ўзбекистон телекоммуникациясининг ривожига муносиб ҳисса қўшади. Унда қатор компаниялар ўзларининг техник жиҳозларини муваффақиятли намойиш этдилар.

Кўргазманинг расмий қўллаб қувватловчиси – «Ўзбектелеком» Ўзбекистон агентлигининг алоқа ва ахборотлаштириш акционерлик компанияси ҳисобланади. Компания ўзининг алоқа тармоқлари билан Ўзбекистон Республикасининг барча ҳудудларини тўлиқ қамраб олган, сиғими 1800 минг номердан ортиқ телекоммуникация тармоғини, 55 фоиздан ортиқ оптик толадан иборат бўлган минглаб километрли алоқа линияларини ўзида жамлаган миллий оператордир.

Компания ўтган 2001 йилда ривожланишнинг юқори суръатларига эришди. Ҳозир ҳам у мамлакат телекоммуникация бозорида юқори ўринларни эгаллаган. Асосий куч ва ресурслар телекоммуникация хизматларига бўлган талабларни тўлиқ қаноатлантириш ҳамда янги технология ва техник жиҳозларни жорий этиш каби долзарб вазифаларга қаратилмоқда.

Кўргазмани томоша қилар эканмиз алоқа тармоғини илғор технологиялар асосида ривожлантириш ва замонавийлаштириш, мамлакатимиздаги телекоммуникациялар соҳаси келгуси тараққиётнинг мустаҳкам пойдевори бўлиб қолишига комил ишонч ҳосил қилдик.

Дилафрўз АБДУРАХМОНОВА, «Адолат» мухбири.

САХОВАТ МАСКАНИ

Ўрта Чирчиқ туманида иқтисодни юксалтириш, туманни ободонлаштириш, халқнинг фаровонлигини ошириш ишларига катта эътибор берилаяпти. Шу билан бирга туманда қарияларнинг ҳурматини жойига қўйиб, кексайганда роҳат-фароғатда бўлишлари учун барча шарт-шароитлар яратилмоқда. Бундан қарийб уч ой аввал туман маркази Дўстободда қурилиб фойдаланишга топширилган «Саховат» жамоат маркази ана шу эзгу ишнинг мисолидир.

Марказда қарияларнинг дам олиб, ҳордиқ чиқаришлари ва даволанишлари учун барча шароитлар яратилган. Дам олиш хоналари шинам қилиб безатилган. Юмшоқ мебеллар, гиламлар, телевизор ҳордиқ чиқариб, даволанувчилар хизматида. Кутубхонада бадиий адабиёт билан бир қаторда янги газета ва журналларни ўқиш мумкин. Фитобарда эса, турли шифобахш гиёҳлардан тайёрланган дамламалар саломатликни мустаҳкамлашга хизмат қиляпти.

– Мен, – дейди «Саховат» жамоат марказида дам олиб, даволанаётган Ли Мария, – 1938 йили Узоқ Шарқдан оиламиз билан кўчиб келганмиз. Урушнинг оғир йилларида турли соҳаларда ишладим.

Ҳозир кексалик гаштини суряпман. Марказ раҳбари, шифокор Шоира Ортиқова ва барча хизматчиларга минг раҳмат. Улар доимо атрофимизда парвоналар.

– Биз эса, – дейди Шоира Ортиқова «Ойбек А» фермер хўжалиги раҳбари Жўра Отабоевдан чексиз миннатдормиз. Ҳалол меҳнат қилиб, даромади кўпайган бу инсон марказимизни маблағ билан таъминлаб турибди. Кунига тайёрланаётган мазали овқатлар, мева-сабзавотлар, дори-дармонлар у кишининг саховати туфайлидир.

Ҳа, Қуйи Чирчиқда эл-юрт учун ҳалол меҳнат қилган отахон ва онахонларга амалда ғамхўрлик кўрсатиляпти. Зеро, қариси бор уйнинг париси бор, деганларидек, кексаларни эъзозлаганлар ҳеч қачон кам бўлмайдилар.

Феруза РИХСИЕВА.

СУРАТЛАРДА: 1. «Саховат» жамоат маркази биноси. 2. Ҳамшира Нигора Аҳмедова Ли Мариянинг қон босимини ўлчаб кўрмоқда.

Муаллиф олган суратлар.

Сессия садоси

ҲУҚУҚ ВА МАТБУОТ

(Давоми. Боши 1-бетда).

бўлмайди. Кўплаб матбуот нашрларида дабдабозлик, хушомадгўйлик, олди-қочди материалларга руҳ кўйиш хаётга урчи. Булар халқимиз маънавиятига, ахлоқ-одоби, маърифатга мутлақо зид руҳдаги тутуриқсиз ҳодисалар баёни, кечагина тухумдан чиққан жўжахўроз қўшиқчининг ўйнашлари, ҳаёт ҳақидаги «фалсафаси» хусусидаги тўшакдай-тўшакдай мақолалар билан ёшлар онгини чалғитишдан тоймаяпти.

Холбуки, матбуот энг аввало маърифат ташувчи ролини ўтамоғи даркор. Маърифат кўп қиррали ҳодиса. Матбуот шу жумладан, ҳуқуқий маърифатни ҳам тарғиб этади. Истиқлол боис ҳуқуқий нашрлар сони кескин ортгани, республикада ўзига хос ҳуқуқий матбуот вужудга келгани ва у ўз зиммасидаги вазифаларни бахолн кўррат адо этаётгани маълум. Умуман олганда эса ҳуқуқ соҳаси ва матбуотнинг қонун устиворлигини, инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашдаги ҳамкорлиги яққол ривожга муҳтож. Юртбошимиз мана шу муҳим масалага алоҳида тўхталиб айтдики, «суд ҳокимияти ва оммавий ахборот воситаларининг ўзаро муносабати масаласи ҳам алоҳида диққат-эътибор қаратишни талаб этади. Суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилиш кенг миқёсли ўзгаришлар, аввало, ҳар қайси фуқаронинг манфаатини ҳимоялайдиган қонун ва нормалар оммавий ахборот воситалари томонидан танқиштириб ва ёритиб борилиши зарурлиги ҳақида ҳам айтиб ўтиш лозим». Чунки айнан оммавий ахборот воситаларининг жамоатчилик фикрига, фуқароларнинг ҳуқуқий онгига таъсир ўтказиш ҳамда аҳолининг ҳуқуқий маданиятини шакллантиришдаги ўрни ва аҳамияти чексиз».

Ҳуқуқий нашрлар таҳририятлари, ҳуқуқий мавзуларда ёзадиган журналистлар оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорлик қиладиган ҳуқуқ-тартибот идоралари учун Президентимиз маърузасидаги фикр ва кўрсатмалар келгуси ишлар учун дастуриламал бўлиб хизмат қилиши шубҳасиз.

Алишер ИБОДИНОВ,
журналист.

Маънавият сабоқлари

САВОБ, КИБР ВА РИЁ ХУСУСИДА

(Давоми. Боши газетанинг ўтган сонида)

Ким деса айбинг дастгирим дегин, Бошидан айлангину пийрим дегин. Оллоҳ таолонинг қаҳри қаттиқ, меҳри эса юмшоқ бўлади. Ҳар иккисига дучор бўлишликнинг иккита кил йўли бор. Биринчи, фаришта йўли, иккинчиси – шайтони лаъин йўлидир. Бири – жаннатга, иккинчиси – дўзахга бошлайди. Фаришта йўли – ҳақ йўли, унда саммийлик, каттарлик, ҳалоллик, тўғрилик, иймон-эътиқодлик, сахийлик, мурувват ва ҳиммат кўрсатишлик, одоб-ахлоқлилик, бағри кенглилик, очиқ юзлилик, дили поклилик, касб-ҳунарлик, илмлилик, ахил-тотувлик каби туйғулар униб-ўсиб камол топиб бораверади. Шайтони лаъин йўли эса биз юқорида тилга олганларнинг акси бўлиб, буларнинг энг бошида мунофиқлик, ҳасад, нафс ва ҳирс, ёвузлик кабилар туради.

Ана шу икки йўлдан қай бирини танлаб ва фарқлаб олмоқлик, ҳар кимнинг демократик, ҳуқуқий эркинлигига боғлиқ бўлади. Бу ҳам инсоннинг бир қанча ҳаёт учун бир синов – имтиҳондир. Ахир, беш кунлик дунёни деб, не-не қабоҳат ва баттолликларга қўл урмаймиз. Энг яқин кишиларимизни алдаймиз, уларга кези келганда хоинлик қиламиз. Ота-онасини, фарзандларини, қариндош-дўсту биродарларини, ҳатто ҳаёт йўлини кўрсатиб, илм ва тарбия берган пири комилларни арзимаган нарсалар учун ўлдиришликларини айтмайсизми! Йиртқич ва ваҳший ҳайвонлар қилмайдиган ёвузликларни қиламиз. Нима учун? Ўша бойлик ва амал, кибр ва риё, манманлик, ўзгани бўлишни бало туфайлидир.

Мовароуннаҳр фарзанди, тариқат ҳазрат Баҳовуддин Нақшбанд дейдилар:

– Менга пирим буюрдилар, сен бир неча муддат саҳрода яшаб, у ердаги маҳлуқотларга хизмат қилгил. Оёқларидаги тиканларни суғуриб олгин, яраларига малҳам қўйгин. Шундан сўнг Худога яқин бўласан!

Ана шундай хизматларни адо этган бобомизни Оллоҳ таоло ёрлақади ва улуғ даражаларга муяссар айлади.

Бундай мисоллар Ислом тарихимизда бисёрдир. Бизнинг фожеамиз ҳам ўқиймиз. Айтилганларга ҳам амал қилмаймиз. Беозор Худонинг бандаларига, ҳатто маҳлуқотларига зулм ўтказамиз. Кўп ҳолларда билиб, кўриб туриб, етимнинг, бева-бечоранинг, муҳтож кишиларнинг ҳаққига хиёнат қиламиз. уларни қийнаб, азоблаймиз. Шундай қилиб, охиратимизни, бу фоний дунё бойликлари ва амалларига алмаштирамиз. Зеро, тазйиқ, изтироб, таъма ва таъна, хўрлаш оқибатида дорилбақо йўлидан чиқиб, иймонимиздан ажралиб қоламиз.

Аммо иймон, софлик, эътиқод, тўғрилик ва ҳалоллик, дини-диёнат либоси эканига эътибор ҳам бермаймиз. Иймон, бу – Худони билишлик, иймон бу – унинг пайғамбарларига, муқаддас китобларига, фаришталарига, туғилиб-ўлишликка ва яна қайта тирилишликка, охиратга ишонишликдир. Ахир, фарзанд кўришлик билан инсоннинг бурчи адо этилмайди. Бу вазифани ҳар қандай маҳлуқот ҳам бажаради. Гап шундаки, дунё юзига келган фарзандни, аввало солиҳ ва комил инсон қилиб тарбиялашда, унинг юртга, халққа ва дин ривожига нафи тегсин. Фарзанд қиёматда: «Мен гуноҳ қилмадим, туғдирган отам гуноҳкордир», дер экан. Ахир, бу сўзлар замирида нималар ўтганини биламизми?

Кимки бўлса оташи кибру гурур,
Нури раҳматни Худо андин олур.

Ҳозирги кунимизда жонли уловлар камайиб кетгани рост. Биздан улар жуда ҳам узоқлашиб кетди. Чунки, сунъий ва ясама ҳайвонларни санамларга ўхшатиб, уйларимизнинг тўрига, сервантларнинг устига териб қўядиган бўлдик. Ҳатто, гулу дарахтларнинг ҳам ясалганидан завқ-шавқ оладиган бўлдик. Зеро, ҳеч бир нарса табиийликнинг ўрнини босолмайди. Она сутини сунъийсига алмаштирсак, бундан нима фойда кўрамиз. Гап шу, бирор озгина бўлса ҳам табиийликка эътибор заруруга ўхшаб қолди. Негаки, куйинчаклик ила табиийлик хусусида сўз юритмоқдамиз. Сунъий, бунинг сабабларини бор. Ҳа, бу ёлғончилик инсон табиатига, унинг феъл-атворига борган сари таъсири кучайиб ва кўпайиб бораётир. Ахир, кунма-кун бир-биримизга сохта ва ясама муомала қиладиган бўлиб қолаётирмиз. Бунинг оқибатида меҳр-оқибат борган сари биздан узоқлашиб, табиийси эса танқисланиб қолаётир.

Абдулҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ.
(Давоми бор).

Кўппартиявийлик тизими

СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАР

рақобат майдонида

(Давоми. Боши 1-бетда).

1995 йилнинг 3 июнида Ўзбекистон Миллий тикланиш демократик партиясининг таъсис қурултойи чақирилди. Тошкентда Кинochилар уйида бўлиб ўтган қурултойда 4183 партия аъзосидан 208 номзод иштирок этди. Қурултой бир овоздан Ўзбекистон Миллий тикланиш демократик партияси тузилганлигини эълон этди.

Таъсис қурултойи партиянинг Устави ҳамда Дастурини қабул қилди. Партиянинг раҳбарлик тизимлари шакллантирилди ва сайланди. Қурултой Марказий ҳайъати ва Раёсат, Марказий Тафтиш комиссияси ва унинг раиси, партия муассислигида нашр этиладиган «Миллий тикланиш» деб номланган газетанинг Бош муҳарририни сайлади ва тасдиқлади.

Шундан сўнг Ўзбекистоннинг қарийб барча вилоятлари, туманлари, Тошкент шаҳрида партия ташкилотларини тузиш ва мустаҳкамлаш юзасидан фаол ташкилий ишлар олиб борилди.

Ҳозир партия ўз атрофига ўн мингга яқин аъзоларни бирлаштирган.

Ўзбекистон «Фидокорлар» миллий демократик партияси. Республика Адлия вазирлиги томонидан 1999 йил 4 январь куни партия Низоми рўйхатга олинган.

Ўзбекистон «Фидокорлар» миллий демократик партиясининг асосий мақсади, эркин бозор иқтисодиётига суянган очиқ, демократик давлат қуриш ва фуқаролик жамияти асосларини барпо этиш, эл-юрт ҳаёти даражасини тараққий топган давлатлар ва халқлар даражасига кўтариш, жаҳон ҳамжамиятида давлатимиз ва жамиятимизнинг ўзига муносиб ўринни эгаллаб олиш ишига амалий ҳисса қўшишдир.

Партия бош котиби Адҳам Турсунов. Партиянинг олий органи – Қурултой, Марказий Кенгаш.

«Фидокорлар» миллий демократик партияси сафларида 30 мингга яқин аъзоси бор.

«Фидокор» газетаси – «Ўзбекистон фидокорлар» миллий демократик партиясининг Бош нашри ҳисобланади.

Мана, сиёсий партияларнинг мақсадлари билан қисқача танишиб ҳам олдик. Агар эътибор берган бўлсангиз, аҳоли сонига нисбатан уларнинг аъзолари сони жуда кам. Хўш, нега шундай? Шу ўринда бироз тарихий чекиниш қилишга тўғри келади.

Маълумки, бугунги кундаги кўпгина катта ёшдаги кишилар шўролар даврида ўсиб-улғайишган. Табиийки, уларнинг аксарияти КПССга аъзо бўлишган. Шунинг учун ҳам улар яккапартиявийликнинг тазйиқларини, унинг ҳукмронлигини ва ҳатто асоратларини ҳам яхши билишади. Ҳатто одамлар маълум маънода КПССдан безишган эди. «Партиянг менга нима берди, фақат «взнос» тўлардим, холос. Амалга ҳам ё зари, ё зўри борлар чиқишади, минг калланг ишласа ҳам четда қорлиб кетаверардинг, дейишади. «Акам ёки отамни партиядан ўчириб қаматишган», – дея гинахонлик ҳам қилишади.

Тўғри. Шундай ҳоллар бўлган. Буни инкор этолмаймиз. Баҳслашмаймиз ҳам. Чунки бу алоҳида мавзу.

Хўш, ҳозир-чи? Ҳозир қандай? Мустақиллик бизга кўппартиявийликни берди. Энди бир эмас, тўртта партия бор. Юқорида танишганимиздек номлари ҳам чиройли: Халқ демократик партияси, «Адолат» социал-демократик партияси», «Миллий тикланиш» демократик партияси, «Фидокорлар» миллий демократик партияси... Ҳаммасининг номи жарангдор. Ҳаммасида Демократик сўзи бор.

Ва яна демакки, кўппартиявийлик—демократия нишонаси, баҳслашувлар манбаи, фикрлар хилма-хиллиги, яқин маслакдошлар бирлашмаси... Бироқ шундай бўлса-да, нима учун маслакдошлар сони кам? Нима учун партия аъзолари оз? Нима учун улар очиқ-ойдин мухолифатда бўлолмайдилар? Хўш, партияга кирсам, у менга нима беради? Депутат бўламанми? Шуми холос, дейдиганлар бор.

Бу саволлар албатта партиясиз кишилар билан бўлган мулоқотларда сўзсиз тилга олинади. «Хўш, бу партиялар жамиятга нима қилиб берарди?» – дея таъна тошини ҳам отиб қўйишади. Нима учун ҳуқуқ-тартибот органлари, ўқув юртлари «департизация» қилинган? Нега улар партияларингга киришни хоҳлашмайди? – дея ўринли савол ҳам беришади.

Мазкур саволлар атрофида фикр юритар эканмиз, маълум бир даражада жавоб ҳам излаймиз.

Муҳтарам Президентимизнинг бир неча йил олдин айтган шундай фикрлари бор: «Шунга эришиш керакки, мамлакатимиз сиёсий ҳаётида ҳақиқий кўппартиявийлик муҳити қарор топиши даркор. Ҳар бир партия муайян ижтимоий қатламга таянган ҳолда, ана шу тоифа манфаатларининг ҳимоячиси сифатида ўзининг аниқ ва равшан ҳаракат дастурига эга бўлиши керак. Унда ҳар қайси партиянинг мақсад ва вазифалари, жамият тараққиёти борасидаги муқобил таклифлари ўз ифодасини топиши лозим.

Амалдаги кўппартиявийлик бу ҳар хил қараш ва ғоялар ўртасидаги баҳс-мунозара, турли партиялар, жумладан, мухолиф партиялар учун ҳам сиёсий рақобат майдони демакдир».

Айни пайтда мамлакатимизда сиёсий партияларнинг кенг фаолият юритишлари учун барча ҳуқуқий замин, рақобат майдони мавжуддир. Бу ўринда 1999 йил 15 декабрда Олий Мажлисга бўлиб ўтган сайловларни эслаш кифоя. Сайлов партиялар учун катта бир синов. Улар ҳақиқий рақобат майдонида курашдилар. Шу маънода, бўлиб ўтган сайловлар миллий тараққиётимиз ва демократиянинг ўзига хос намойиши бўлди. Юртбошимиз таъбири билан айтганда, бу жараён – янги синов ва имконият даври бўлди.

Ҳар қандай курашда бош мезон – ҳалоллик ҳисобланади. Сайлов деб аталмиш сиёсий курашда ҳалоллик – қонун устуворлигини ўзига хос намойишидир.

Парламентга сайловнинг ҳалол, ошкора демократик асосда ўтганлигига яна бир далил шуки, мавжуд 250 та округдан дастлаб 184 тасидагина депутатлар сайланганн аниқланиб, 66 та округда эса бирор бир номзод етарли миқдорда овоз ололмагани сабабли такрорий овоз беришни ташкил этишга тўғри келди. Қонунда белгиланган муддатда такрорий овоз берилди. Унда ўша округларда энг кўп овоз олган иккитадан номзод иштирок этдилар. Такрорий овоз беришда ҳам кураш биринчи турдагидай қизғин ўтиб, 65 нафар номзод депутатлик мандатини олишга муваффақ бўлди. Битта округда эса яна ҳеч ким ғолиб чиқа олмади. Ўша йил 28 январь куни мазкур округда қайта сайлов ўтказилди. Амалдаги қонунга мувофиқ, сиёсий партиялар янгитдан номзод кўрсатдилар ва сайлов янада ҳалол, ошкора тарзда ўтказилиб, Ўзбекистон Халқ демократик партиясидан кўрсатилган номзод депутат этиб сайланди.

Кўриниб турибдики, сайловчиларга ўзлари муносиб деб топилган, маъқул кўрган номзодни танлаш ва сайлаш учун тўла имконият яратилди. Шу асnода халқ ишончини қозонган 250 та депутат сайланди.

Сайлов натижаларига кўра, Ўзбекистон Халқ демократик партиясидан 48 та, «Ватан тараққиёти» партиясидан 20 та, Миллий тикланиш демократик партиясидан 10 та, «Адолат» социал-демократик партиясидан 11 та, «Фидокорлар» миллий-демократик партиясидан 34 та, сайловчилар ташаббускор гуруҳларидан 16 та, ҳокимият вакиллик органларидан 110 та депутат сайланган.

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатларининг 70 фоизи парламентга биринчи марта сайландилар.

Истиқлол шарофати билан эндигина ўз шаклу шамойилини топаётган сайлов тизимимиз давр ўтган сайин янада такомиллашаверади, авлодлар онгу шуурига муҳрланиб, улар ҳаётида ҳам катта воқеликка айланиб бораверади.

Шунга монанд фуқароларнинг сиёсий етуклиги юксалиб бориши, партия сафларини янада тўлдириб бориши мақсадга мувофиқдир. Бу ҳол сиёсий партиялар ҳаракатида ҳам яққол сезилади. Сайловларда сиёсий партиялар аниқ мақсад билан иштирок этяптими, демак, уларнинг аъзолари шунга яраша етук инсонлардир ва шунингдек маслакдошларни жалб этиб бораётганидан далолатдир.

Сиёсий партиялар мавжудлиги – ҳокимият учун кураш қизғин бўлишига замин яратади. Бундай кураш қонун доирасида бўлгандагина кўзланган мақсадга эришилади. Албатта, ҳокимият учун кураш мавжуд тузумга қарши кураш деган маънони англатмайди. Бильакс, ўша тузумдаги ҳокимият тузилмаларига ўз аъзоларини киритиш орқали ижтимоий-сиёсий ҳаётда фаол иштирок этадилар. Агар, жаҳондаги ривожланган давлатларга таққосласак, АҚШ, Буюк Британия, Германияда иқтисодий, сиёсий фаолиятида тузум фуқаролар манфаатига мос тушишида сиёсий партиялар қарши муҳим ўрин тутади.

Сайлов жараёнларининг барча босқичларида сиёсий партияларнинг фаол иштирок этилиши муҳим жараёндир. Сайловларда бирон бир партия аъзолари, маслакдошлари, аъзолари қанчалик кўп бўлса номзодларнинг парламентга депутат бўлиб сайланишининг осон кечиши бу аниқ ҳол. Бу масалада партия аъзоларининг сони ҳам муҳим ўрин тутади.

Баъзи партия раҳбарларига «Нега аъзолар сони кам?» – деб савол берсангиз, биз сифатга эътибор беряпмиз дейишади. Балки бу ҳам тўғридир. Лекин ўзига маслакдош йиғиш ҳам катта маҳорат. Ҳар бир партия ўз Низом, Дастури билан халққа яқин боролса, ўз маслак ва мақсадларини тушунтиролсагина унинг аъзолари кўпайиши мумкин.

Хуллас, бугунги кунда Олий Мажлис сессияларида партиялардан сайланган депутатларнинг ва улар фракцияларининг фаол иштирок этишлари қабул қилинаётган қонунларни мукаммал ва «умри узун» бўлишини таъминлашга хизмат қилади.

Биз сўз билан айтганда, Ўзбекистоннинг сиёсий партиялари айни пайтда янгиланаётган жамиятимиз тараққиётига ўз фаолиятлари билан баҳоли қудрат ҳисса қўшиб келяптилар деб айтиш мумкин.

Тўхтамурод ТОШЕВ.

Бир хат изидан

ДАВРИНГ КЕЛДИ, СУР БЕГИМ-МИ?

Таҳририятга Шаҳрисабз шаҳридаги «Кеш» савдо ҳиссадорлик жамияти раиси Абдувоит Каримовнинг ноқонуний хатти-ҳаракатлари, жамият мулкини талон-тарож қилганлиги тўғрисида кетма-кет иккита шикоят, ариза келди. Уларнинг бирига жамият аъзоларидан 29 киши имзо чеккан. Иккинчи шикоят эса, 1987 йилдан бери ушбу ҳиссадорлик жамиятида омбор мудири, хазиначи, хўжалик ишлари бўйича мудир, молшунос, касаба уюшмаси раиси вазифаларида ишлаган Салим Каримовдан эди.

Ушбу аризаларда хусусан, Абдувоит Каримов ташкилотни банкротга учратганлиги учун 1995 йилда вазифасидан четлатилганлиги таъкидланган. Шунингдек, уларда айтилишича, Абдувоит ака ҳиссадорлик жамиятига қайта раис бўлиб олгач, унинг мулкини талон-тарож қилишга киришган. Хусусан, акциядор О. Муҳаммадиевга саҳни 600 квадрат метр бўлган дўконни сув текинга, яъни 1 миллион 300 минг сўмга сотиб юборган.

Бундан ташқари, А. Каримов айрим савдо шохобчаларини акциядорларга эмас, яъни, жамиятга алоқаси бўлмаган одамларга сотиб юборган, дейилади шикоят хатларида.

Биласиз, азиз муштарий! Газета фақат аризадаги мавҳум фактлар билан эмас, балки ҳақиқий аҳволни ўрганиб иш кўради. Шу сабабли ҳам биз Қашқадарё вилоятида бўлиб, баъзи мутасадди ўртоқлар билан учрашдик.

Очиғи, биринчи учрашган одамимиз шикоят муаллифи Салим Каримов бўлди. У бизларга жамият раиси Абдувоит Каримовнинг жуда кўп «кирдикорлари»ни маълум қилди. Аммо гап бошқа, иш бошқа, деганларидек, биз факт ва хулосаларга таяниб иш кўришимизни айтдик.

Абдувоит Каримовга нисбатан тўпланган маълумотлардан маълум бўлишича, у киши оддий новвойликдан чиққан. Пуллари кўпайиб, ўша йилларда хусусийлаштиришда бир нарсалик бўлиб қолиш имконияти борлигини сезгач, ўзини савдога уради. Пайтдан фойдаланиб, «Давринг келди, сур бегим!» деганларидек, имкониятларини ишга солиб, «Кеш» савдо ҳиссадорлик жамиятига раис бўлиб олади.

Аммо пайғамбаримиз Муҳаммад (САВ) таъкидлаганларидек, савдода ҳалоллик ақидаларига риоя қилиш лозимлиги ҳақида ҳикматлар ўрнига жарақ-жарақ текин пулларни афзал кўрган Абдувоит Каримов иккинчи йўлни тутади. Ўғрилик, талон-тарожлик йўлига ўтади. Буни суд қароридан ҳам билсангиз бўлади. Шу боис юқоридаги мажоро билан яхши таниш бўлган Шаҳрисабз туман ва шаҳар судининг раиси Дилбар Муродова билан ҳам кўришдик.

Судланувчи Каримов Абдувоит 1997 йил март ойидан «Кеш» савдо ҳиссадорлик жамиятида бошқарув раиси лавозимида ишлаб кела туриб, масъул мансабдор шахс бўлишига қарамай, жамият мулки ҳисобланган мол-мулкини ўзлаштириб, жуда кўп миқдорда, яъни 1 миллион 255 минг 174 сўмлик моддий бойликларни талон-тарож қилган. Бу билан Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 167-моддасининг 3-қисми «а» бандида ва ушбу ЖКнинг 209-моддаси, 2-қисми «а» бандида кўрсатилган жиноятларни содир этган.

Қилган жинояти учун Абдувоит Каримовга иккита моддага мувофиқ 875500 сўм жарима солинган. Аммо Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2001 йил 22 августдаги «Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн йиллиги муносабати билан Амнистия тўғрисида»ги Фармоннинг 2-моддасига кўра, судланувчи Каримов Абдувоит тайинланган жазодан озод қилинган.

– Кечирасиз, демак, суд мажлислари жараёнида Абдувоит Каримовнинг миллион сўмдан зиёд давлат мулкини ўзлаштиргани маълум бўлибди. Амнистия тўғрисидаги Фармон туфайли жиноятчи жазодан озод қилинибди. Аммо бу дегани унинг айби йўқ, яъни оқланди, дегани эмас-ку! Шундай экан, Абдувоит Каримов судланганлиги сабабли раҳбарлик лавозимида ишлаши мумкинми? – сўраймиз суд раисидан.

– Йўқ, – деб қатъий жавоб берди Дилбар Муродова.

Аммо Абдувоит Каримов: «Мен раҳбарлик лавозимида ишлашим мумкин, чунки бу ҳақда суд ҳукмида ҳеч нарса дейилмаган», деб турибди.

Дарҳақиқат, бизнингча, ушбу фикр ҳукмда ўз ифодасини топиши лозим эди. Аммо судья ушбуни оғизда тан оляптилару амалда бажармаганлар.

Ваҳоланки, Ўзбекистон Республикаси Олий суди пленуми қарорлари тўпламининг 29-бандида айтилишича, «Иқтисодиёт соҳасидаги ишларни кўраётганда судлар моддий санкцияларни, шунингдек, муайян мансабни эгаллаш ёки фаолият билан шуғулланиш ҳуқуқидан маҳрум қилиш тариқасидаги қўшимча жазоларни кенгроқ қўллашлари лозим бўлади», дейилган.

Мана сизга жумбоқнинг ечими!

– Э, мухбир ука, – деди Салим Каримов, – сиз битта занжирнинг ҳалқасини кўрдингиз, холос. Яхшилаб ўргансангиз кимнинг кимлиги маълум бўлади.

Ана шундан сўнг калаванинг учини топиш мақсадида эртасига эрталаб Қарши шаҳрига равона бўлдик. Ниҳоят, Қашқадарё вилоят матлубот савдо ҳудудий акциядорлик компанияси раиси Ўктам Курбоновнинг ҳузурига кирдик.

– Сиз «Кеш» савдо ҳиссадорлик жамиятидаги суиистеъмолликлар юзасидан келган бўлсангиз керак, – деди у биз билан кўришаркан, худди олдиндан бир нарсани билгандек.

Учрашув давомида шу нарса маълум бўлдики, раис Ўктам Курбонов ҳам «Кеш» ҳиссадорлик жамиятидаги суиистеъмолликлар, қонунбузарликлардан «яхши хабардор» экан. Аммо Абдувоит Каримовнинг «қўли баландлиги» учун ҳеч нарса қилолмаслиги маълум бўлди. Хўш, нега?

Биз раис билан учрашганимизда Ўктам акага Абдувоит Каримов акциядорларнинг охирги йиғилишида ўзининг қинғир ишлари учун судланганлиги ҳақида маълум қилмаганлигини билдирдик.

– Ие, шундай бўлибдими, – деди Ўктам Курбонов ҳеч нарсадан хабари йўқдай. Сўнгра котибаси орқали ўринбосари ва бош бухгалтерни чақирди. Улар келгач, шундай топшириқ берди:

– Биз Абдувоит Каримов ишидаги камчиликлар, суиистеъмолликлар, қонунбузарликларни яширганлигини билмас эканмиз. Эртагаёқ суд қарорига асосан Абдувоит Каримовни юқори ташкилот номидан ишдан олинглар. Ўрнига вақтинчалик раис лавозимига бошқа кишини қўйиб, менга маълумот беринглар...

Аммо раис жаноблари бир пастда фикрини ўзгартирувчилар тоифасидан эканлигини билмаган эканмиз...

Қаршидан қайтганимиздан сўнг Абдувоит Каримов билан учрашдик. Бир қарашда мулойим, очиққўнгил инсон бўлиб туюлди. Албатта-да, Ҳаж зиёратига бориб келган киши бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас.

Бироз суҳбатлашганимиздан кейин ҳожи бобо:

– Шу ёз-ёзлар ҳам жонимга тегиб кетди. – Мен ўзига тўқ одамман. Бу ёғига тинчгина нафақада юришни хоҳлайман. Бир неча маротаба акциядорларга айтдим. Лекин улар мени қўйиб юборгилари йўқ. Илтимос қилиб бўшатишмаяпти...

– Суд раиси ҳам судланган одам раҳбарлик лавозимида ишламаслиги кераклигини айтди.

– Бўлмаган гап, – бирдан тутоқиб кетди Абдувоит Каримов. Агар шундай бўладиган бўлса, нега унда судья Дилбар Муродова ўз қарорида ажрим чиқармаган?!.

Наилож. Масалага ойдинлик киритиш учун кечқурун суд раиси билан яна бир бор учрашганимизда бу ҳақда Дилбар Муродовага эслатдик.

– Абдувоит Каримов бекор айтибди, – деди суд раиси. – Жиноий жавобгарликка тортилган одам раҳбарлик лавозимида ишламаслиги лозим. Бу ҳақда ажрим чиқариш шарт эмас.

Бизга шикоятчи Салим Каримов эса яна бир гапни айтди.

Гўё «Кеш» ҳиссадорлик жамиятига Абдувоит Каримов раҳбарлик қилган пайтда жуда кўп қонунбузарликлар, суиистеъмолликлар бўлган. Аммо суд қарорида ҳам, қатор текширишларда ҳам ҳаммаси эмас, айримларигина кўрсатиб ўтилган эмиш...

Шу сабабли биз Қашқадарё вилоят матлубот савдо ҳудудий ҳиссадорлик компанияси раисига бу ҳақда айтганимизда у киши буларни тан олди ва шундай деди:

– Тўғри, Абдувоит Каримовнинг айблари кўп. Қайта текширув ўтказилса ҳаммаси ойдинлашади. Менинг ўзим ҳам шуни ўйлаб турибман. Аммо текшириш ўтказишга хожи ота кўнмаяптилар. Агар бизга редакция томонидан бир энлик хат берсанглар, ўшани асос қилиб, аудиторлик текшируви ўтказардик.

Биз 2002 йил 8 август куни факс орқали Қашқадарёга шундай хат жўнатдик. Шунингдек, «Ўзбекбирлашув» раиси Маримбой Бекчановга ҳам хат орқали мурожаат этиб, «Кеш» савдо ҳиссадорлик жамиятида қайта аудиторлик текшируви ўтказишга ёрдам беришни сўрадик. Аммо мана 40 кундан ошдики, сўров хатларимизга ҳеч қанақа жавоб олингани йўқ.

Шикоятчиларнинг аризаларида таъкидланишича, Абдувоит Каримовнинг ўғли Эркин Каримов 368 акцияни ноқонуний олиб, бир неча йилдан бери дивидент олаётганлиги ҳам баён этилган. Аммо Эркин Каримов ўз акцияларига қонуний ёки ноқонуний эга бўлганлигига ойдинлик киритишнинг иложи бўлмади. Сабаби, дастлабки ҳужжатлар аниқ мақсадни кўзлаб йўқ қилинган. Ушбу масала билан шуғулланган Ўзбекистон Республикаси Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш Давлат қўмитаси Қимматли қоғозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш марказининг Қашқадарё вилоят ҳудудий бўлими ходимлари эса муаммони чуқур ўрганиб ҳал қилиш ўрнига, осон йўлини танлаганлар.

Хусусан, марказнинг Қашқадарё вилоят ҳудудий бўлими бошлиғи Ш. Маматов акциядорлар шикоятига йўллаган жавоб хатида шундай дейилади:

«Жамиятнинг эркин сотувга мўлжалланган номинал қиймати 400 сўм бўлган 368 дона акцияси Э. Каримовга ҳар донасини 450 сўмдан 165600 сўмга сотиш бўйича 1997 йил 2 декабрда олди-сотди шартномаси тузилган. Акция учун тўлов 1997 йил декабрь ойида амалга оширилганлиги, ушбу давр ҳужжатлари архивда йўқ қилинганлиги сабабли акциялар тўловини бирламчи ҳужжатлар асосида ўрганиш имконияти йўқ...»

Аслида ҳужжатлар архивга эмас, ҳужжатларни муқовалаб берадиган хусусий корхонага топширилган. «Ҳужжат» номли хусусий корхонанинг низомида «корхонанинг асосий мақсади корхоналар ва ташкилотлар ҳужжатларини муқовалаб, пуллик хизмат кўрсатади» деб аниқ равшан ёзиб қўйилган. Яъни, у ҳужжатларни сақлаб берадиган архив эмас. Эркин Каримов акцияни сотиб олганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар эса, айнан шу корхонада йўқотилган. Энди нима учун «Кеш» савдо ҳиссадорлик жамияти раиси ҳужжатларни сақлаш ваколати бўлган давлат архивига эмас, фаолият йўналиши бошқа бўлган хусусий корхонага топширганини тушунган бўлсангиз керак.

Буни Ўзбекистон Республикаси Агротаҳлил аудиторлик компанияси томонидан шу йил 25 майда тузилган далолатноманинг қуйидаги сатрларидан ҳам билса бўлади: «Кеш» савдо ҳиссадорлик жамиятининг 1997-1998 йиллардаги ҳужжатлари 08.07.2000 йилдаги шартномага асосан шу кундаги топшириш ва қабул қилиш далолатномаси орқали ҳамда 1999-2000 йиллардаги ҳужжатлари 01.10.2001 йилдаги 204-сонли шартномага асосан 31.10.2001 йилдаги топшириш ва қабул қилиш далолатномаси орқали Шаҳрисабз тумани «Ҳужжат» хусусий корхонасига топширилган бўлиб, ушбу ҳужжатлар сақлаш муддати ўтмаган бўлишига қарамасдан «Ҳужжат» хусусий корхонаси томонидан асоссиз равишда йўқ қилинганлиги сабабли «Кеш» савдо очиқ ҳиссадорлик жамиятининг 1997-2000 йиллардаги молиявий хўжалик фаолияти юзасидан ҳужжатли тафтиш ўтказиш имконияти бўлмади. Шунинг учун ҳиссадорлик жамиятининг 2000 йил 01 январь кунидан 2002 йил 01 апрель кунига қадар бўлган молиявий хўжалик фаолияти юзасидан ҳужжатли тафтиш ўтказилди».

Мана сизга айбини, қилинган ноқонуний хатти-ҳаракатларни яширишнинг антиқа усули!..

Шунга ўхшаш камчиликларни аудиторлик компанияси далолатномасида яна анчагина учратиш мумкин.

Хусусан, далолатномада кўрсатиб ўтилганидек, Давлат банкидан олинган жами 106947307 сўм нақд пуллардан 1116435 сўм мақсадсиз сарфланиб, Ўзбекистон Республикаси Адлия Вазирлиги томонидан тасдиқланган 1998 йил 17 декабрь кунидаги 565-сони билан рўйхатга олинган «Ўзбекистон Республикаси Марказий банки тўғрисидаги» Қонуннинг тегишли моддасига мувофиқ ишлаб чиқилган «Юридик шахслар томонидан касса операцияларини амалга ошириш қоидалари»нинг 3-банди 1-қисми талаблари бузилганлиги аниқланди.

Яна тафтиш давомида «Кеш» савдо очиқ ҳиссадорлик жамияти билан шу жамиятга қарашли савдо бўлимларида ўзларига тегишли товарларни сотиш билан шуғулланиб, бунинг эвазига жамият учун сотилган товарлардан 20 фоиз устама тўлаш ҳақида шартнома тузиб, фаолият кўрсатаётган савдо бўлими бошлиқларининг жавобгарлигидаги товар моддий қийматликлар саноқдан ўтказилиб, улар томонидан тузилган ҳисоботлар билан солиштирилиб, текшириб кўрилганида, 19 та савдо бўлимлари бошлиқларининг жавобгарликларидан жами 189800 сўмлик товар моддий қийматликлар ошиқча ва 30 та савдо бўлимлари бошлиқларининг жавобгарликларидан жами 5999600 сўмлик товар моддий қийматликлар камомад чиққанлиги аниқланди.

Шунингдек, биздаги маълумотларга қараганда, «Кеш» савдо ҳиссадорлик жамиятида солиқларни ўз вақтида, тўлалигича тўлаш борасида ҳам жиддий хатолар мавжуд...

Кўриниб турибдики, Шаҳрисабз туманидаги «Кеш» савдо ҳиссадорлик жамиятида анчагина камчиликларга йўл қўйилган. Одамларга нисбатан адолатсизлик қилинган. Шу сабабли аризабозлик, шикоятбозлик тўхтамаяпти.

Хўш, бу ердаги можаролар қачонгача давом этади? Шаҳрисабзда хожи бобонинг ўзи бош бўлган жамоада истаган номаъқулчиликларини қилишлари учун наҳотки шунчалик кенг имконият яратиб берилган бўлса?!. Хуллас, саволлар кўпу жавоблар қониқарли эмас.

Ўйлаймизки, Қашқадарё вилоятининг қилни қирқ ёрадиган ҳуқуқ посбонлари бу ердаги аҳволни синчиклаб, ҳар томонлама ўрганиб, оқни оққа, қорани қорага ажратадилар ва «Кеш» савдо ҳиссадорлик жамиятида тартиб ўрнатиб, бу ерда соғлом муҳит қарор топишига ёрдам берадилар.

Каримжон РИХСИЕВ,
«Адолат»нинг махсус мухбири.

Шундай одамлар бор бўлсин!

ЭЛНИ СЕВГАН ХОР БЎЛМАС

Шукрулла қишлоқ фуқаролар йиғини раиси этиб сайлангач, ўзида янада юксак масъулият ҳиссини сезди. Негаки, у раҳбарлик қилаётган ҳудудда ўнта қишлоқ бўлиб, 11,5 минг аҳоли истиқомат қилади. Одамларнинг ташвишу қувончларига доимо ҳамнафас бўлиш унинг бурчи. Қишлоқларда эса ҳали ечимини кутаётган муаммолар талайгина: ободонлаштириш, аҳолининг коммунал тўлов-қарзларини камайтириш, мактаб биноларини таъмирлаш, маҳаллалар фаоллари, ота-оналар билан мактаб ўқитувчилари алоқаларини мустаҳкамлаш, қишлоқ хўжалик ишларига ёрдам қўлини чўзиш, оилаларда ўтказилаётган тўй-маъракаларни ихчам, тартибли, кам харажатли қилиб ўтказишдек хайрли ташвишлар бор...

Шукрулла Бахриев ўрта мактабда раҳбарлик даврида халқ таълими ислоҳотларини амалга ошириш учун анчагина ишлар қилди. Ўқувчиларнинг билимини ошириш, уларни она-Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш борасида аввало ўқитувчилар билан қаттиқ ишлади, ўқиш хоналарини ўқув қуроллари билан тўлиқ жиҳозлади, фанлар бўйича кўрик-танловлар ўтказди. Лекин, мактаб раҳбарлиги билан қишлоқ фуқаролар йиғини раислиги ўртасида катта фарқ борлигини жамоат ишига фаол аралашгандан кейингина қалбида чуқур ҳис қилди.

Ҳали ишхонасига кириб улгурмасданоқ муаммоларга дуч келиб қолади.

– Сиздан нажот сўраб келдим, – дейди ёши етмишлардан ошиб қолган чоллардан бири, – кеча ўғлим билан келиним жанжаллашиб қолди. Келиним ота-онасиникига кетмоқчи бўляпти. Кўп насиҳат қилдим, кўнмаяпти. Шунга ўзингиз аралашмасангиз бўлмайди.

– Болаларимга нафақа пулини ололмаяпман, – дейди яна бири, – мутасаддиларнинг олдига қатнайвериб оёқдан толдим. Илтимос, шунга...

– Тўй қилмоқчи эдик, маслаҳатга марҳамат қилсангиз.

Хуллас, ҳар куни ана шунақа ташвишлар. Шукрулла элга хизмат қилиш, уларнинг ташвиши-ю, қувончига шерик бўлишни муқаддас бурчи деб билади. Шу боис ҳам ўзига мурожаат қилиб келганларнинг биронтасига бефарқ бўлмайди. Уларнинг ишларини ижобий ҳал қилишга интилади.

Шу йил май ойининг ўрталарида туман ҳокимлигида ўтказилган катта бир йиғинда ғўза парвариши масаласи кўриб чиқилди. Вилоят ҳокими тумандаги қишлоқ фуқаролар йиғинлари раисларига қишлоқ хўжалиги ишларига амалий ёрдам кўрсатиш зарурлиги хусусида мурожаат этди. Шукрулла ўша куни катта йиғиндан чиқиб қишлоқ фуқаролар йиғини фаолларига вилоят ҳокими мурожаатини тушунтириб берди.

– Ширкатимиз хўжалигида етиштириладиган пахта ҳаммамизни бойлигимиз, – дейди у ўз фаолларига, – шундай экан, ғўза қатор ораларини ўтдан тозалашда ёрдам беришимиз керак ва шарт.

Шу куни Шукрулла Бахриевнинг ташаббуси билан Мелихўжа маҳалласи фуқаролар йиғини раиси Ойша Қосимова раҳбарлигида эллик кишидан иборат қишлоқ хўжалиги ишларига доимий кўмак берувчи гуруҳ ташкил этилди. Бундан ташқари хўжаликда узоқ йил ишлаб нафақага чиққан, тажрибали пахта усталари бўлган отахонлар томонидан маслаҳат гуруҳи ҳам ўз фаолиятини бошлади. Ҳар иккала гуруҳ аъзолари эрта тонгдан қош қорайгунча «Бўстон» ширкат хўжалиги пахтакорларига ғўзани суғориш, қатор ораларини бегона ўтдан тозалаш, ариқ зовурларни тартибга келтириш ишларига амалий ёрдам беришяпти.

Каттақўрғон туманидаги Янгикўрғонча қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Шукрулла Бахриевнинг саъй-ҳаракати туфайли Мелихўжа қишлоғи йўллари асфальтланди. Уйшун, Тонг маҳаллаларида ер остидан ичимлик суви чиқарилди. 57-ўрта мактаб, Зарафшон қишлоғидаги 25-болалар боғчаси таъмирланди.

– Яшайдиган қишлоғинг обод ва кўркам бўлса, кайфиятинг аъло бўларкан, – дейди – меҳнат фахрийси Абдумажид ота Файзиев, – қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Шукрулла Бахриев қишлоқларни ободонлаштириш ишига алоҳида эътибор беряпти.

Кам даромадли оилалар турмуши Шукрулланинг доимий назоратида. Қайси оила қандай яшаяпти? Улар нимадан қийналяпти? Олаётган нафақа ёки меҳнат ҳақи ўша оилага етарлими? Бунинг учун махсус комиссия аъзолари билан бирга хонадонларга кириб туради. Шароитлари билан яқиндан танишиб, зарур бўлса моддий ёрдам кўрсатади.

Хуллас, эл-юрт ташвиши билан яшаётган Шукрулла Бахриевнинг хизматидан қишлоқдошлари беҳад шод.

Мабодо Шукрулла билан суҳбатлашиб қолгудай бўлсангиз «Ҳали олдимизда катта-катта муаммолар турибди», дейди.

Ҳа, Эркиннафас қишлоғини газлаштириш, ҳар бир қишлоқда бичиш-тикиш, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш, кичик корхоналарини очиш, ёшлар учун спорт майдончаларини ташкил этиш, келин-куёвлар учун «Бахт уйи» очиш... Хуллас, раиснинг эзгу ниятлари жуда кўп.

Мустақиллигимизни янада мустаҳкамлаш йўлида астойдил жон куйдираётган Шукруллалар ҳамиша омон бўлишсин.

Асқар ЖАЛИЛОВ,
«Адолат» мухбири.

Шифокор маслаҳати

ВИРУСЛИ ГЕПАТИТ КАСАЛЛИГИДАН ҚАНДАЙ САҚЛАНИШ МУМКИН?

Ҳурматли «Адолат» газетаси ходимлари! Мен яқинда бир жойда йиғинда бўлганимда бир аёл қизи вирусли гепатит билан касалланиб, анча азоб чекканлигини куйиниб гапирди. Маълум бўлишича, вирусли гепатит хавфли касаллик экан. Шу муносабат билан ушбу касаллик ҳақида маълумот бериб, унинг бошланиши, кечиши ва асоратлари ҳамда касалликка чалинмаслик учун нималар қилиш лозимлиги ҳақида маълумот берсангиз.

Наргиза ОДИЛХЎЖАЕВА,
Собир Раҳимов тумани, Ойбек маҳалласи.

Ушбу илтимосга Собир Раҳимов туман Давлат санитария эпидемиология назорати маркази врач эпидемиологи М. ШОДИЕВА қуйидагича жавоб беради:

Вирусли гепатит асосан ифлосланган мева ва сабзавотлар, озиқ-овқат маҳсулотлари орқали юқади. Касаллик вируслари одам организмига тушгач кўпаяди ва бутун танага тарқалади, айниқса жигар, асаб хужайралари ва бошқа аъзоларни зарарлайди ва кўпроқ ёш болаларда учрайди.

Касалликнинг аъломатлари бошланмасдан бир неча кун олдин вируслар нафас ва сийдик йўллари билан ажралиб туради. Касалликнинг бошланиш даврида, яъни сарғайишидан олдин, айниқса, кўп вируслар ажралади. Бу вақтда касаллик зимдан кечади ва бемор атрофидагилар учун касаллик тарқатувчи хавфли манба бўлиб қолади. Шу боис бу пайтда беморни зудлик билан юқумли касалликлар шифохонасига ётқизиш керак.

Касалликнинг сарғайиш даври бошланганда даставвал кўзи сарғаяди, айни пайтда бемор сийдигининг ранги ўзгаради. Бемордаги дармонсизлик, иштаҳа бузилиши, уйқусизлик ва бошқа аломатлар авжига чиқади.

Вирусли гепатит ташхиси қўйилган бемор касалхонага ётқизилгандан сўнг унинг кўрпа-тўшаги, чойшаби, идиш-товоғи ва бошқа фойдаланилган анжомларини албатта зарарсизлантириш (дизенфекция қилиш) лозим. Бемор билан яқин мулоқотда бўлиш ёки унинг анжомларидан фойдаланиш касалликнинг кенг тарқалишига сабаб бўлиши мумкин.

Таъкидлаш жоизки, ушбу касаллик билан оғриган беморларни тўлиқ тузалмаслиги ёки нотўғри даволаниши натижасида бемор касалликни сурункали кўринишига ёки касаллик вирусни ташиб юрувчи формасига ўтиши мумкин. Бу ҳолат атроф муҳитдагилар учун ўта хавфлидир.

Касаллик қанча барвақт аниқланиб, бемор вақтида касалхонага ётқизилса, жойларда тегишли профилактика тадбирлари ўтказилса, вирусли гепатитнинг олдини олган бўламиз. Бу ишда фақатгина тиббиёт ходимлари эмас, балки ҳамма иштирок этиши зарур.

Вирусли гепатитни олдини олишда кенг аҳоли оммасининг озодаликка риоя қилиши жуда муҳимдир. Шунинг учун барча хонадонларда, одамлар кўп тўпланадиган жойларда, айниқса, озиқ-овқат муассасаларида санитария гигиена қоидаларига риоя қилиниши зарур.

Хўл мева ва сабзавотларни қайнаган сувда чайиб ейиш, сут ва сувни қайнатиб ичиш мақсадга мувофиқдир. Шунингдек, вирусли гепатит касаллигига қарши курашда организм қувватини ошириш ҳамда уни мунтазам чиниқтириб туриш яхши самара беради.

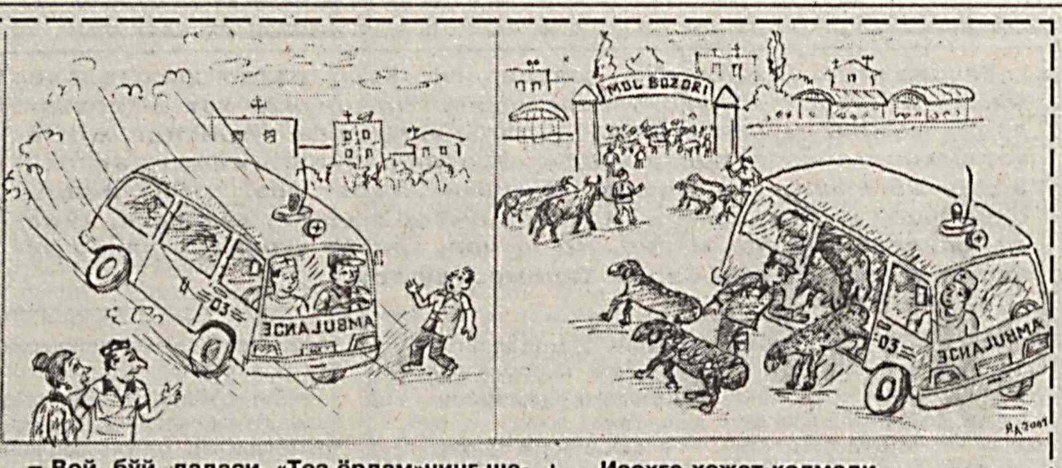

– Вой бўй, дадаси, «Тез ёрдам»нинг шамолдай учишидан оғир касалга кетяпти, шекилли...

Изоҳга ҳожат қолмади...

Абдурасул ҲАКИМОВ чизган расмлар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2002 йил 17 сентябрдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қийматини белгилади. Шунга кўра:

1 АҚШ доллари
792 сўм 93 тийин.

Гул сотаман, гул сотаман,
Гулларимдан олиб қолинг.
Меҳрим қўшиб, мен ясаган,
Гулчамбардан сотиб олинг.

Хонадонга гул кирса гар,
Хўп ёқимли ис таратар.
Дилни-дилга боғлаб кейин,
Ороланиб дил яйратар.

Ҳамкасбларимиз ҳақида

СЎЗ «ЮКИ» ОҒИР...

Қирқ йиллик дўстим, яқин қадрдоним, ҳамкасбим Обиджон Жуманазаров ҳақида, унинг кўп йиллик журналистик фаолияти тўғрисида ёзишни анчадан бери дилимга тугиб юрардим. Рости, дўстим ҳақида қалам тебратишга қийналиб юрдим. Тўсатдан Обиджоннинг газетачиликка қандай ва қай тариқа кириб келганлиги борасида унинг ўзи талабалик давримизда айтиб берган бир воқеаси ёдимга тушди.

– ...Адашмасам 9-синфда ўқирдим, – дея ҳикоя қилганди у. – Болалигимдан бадиий китоблар, газета-журналлар ўқишни ёқтирардим. Уйдагилар берган, пахта терими мавсумларида ишлаб топган пулимга фақат китоб олардим. Бошланғич синфларданоқ шеърлар машқ қилиб, ўзимча кўрган нарсаларимни ёзиб, чизиб ҳам юрардим.

Ўша йиллари таътил пайтида колхоз даласига чиқиб ғўза парваришида ёрдам берардик. Бир сафар бригадирдан қаерда ишлаш кераклигини сўрагани борсак, даланинг соя-салқин жойида улфатлари билан балиқхўрлик қилиб, «қиттак-қиттакни» авжга чиқариб ўтиришган экан. Одамлар саратон иссиғида куйиб-ёниб кетмон чопиб, ғўзани ўтдан тозалашаётган бўлса-ю, бригадир маишатга шўнғиса?.. «Бригадир маишатда, ғўзалар ўт ичида» сарлавҳали мақола ёзиб туман газетасига юбордим. Қарангки, бир ҳафта ўтмасдан ёзганим чоп этилди. Ана, кўринг томошани. Раис отамни чақириб дўқ урган. Ўша кичкинагина танқидий мақолада айтилган сўзнинг «юки»ни кўтаролмаган бригадир ўзимни топиб таъзиримни берди. Жанжаллар қишлоқ фуқаролар кенгаши раиси қулоғига ҳам етиб борди. Кенгаш раиси атай қишлоққа келиб, раис ва бригадирга: «Тинч қўймасанглар, бу бола туман уёқда турсин, энди вилоят ёки республика газетасига ҳам ёзади, шармандаларинг чиқади», деб пўписа қилган экан, жанжал тинчиди қолди... Мана шу хабар мени газетачиликка етаклаб кирди.

Бора-бора исми-шарифим ёнига «мухбир» сўзи қўшилди. Одамлар ҳар хил шикоят билан менга учрашадиган бўлишди. Баҳоли-қудрат уларнинг дардига газета орқали ёрдам беришга интилдим. Вилоят газетасида ҳам хабарларим чиқа бошлади. Кейин «Ёш ленинчи» (ҳозирги «Туркистон»), «Ленин учқуни» (ҳозирги «Тонг юлдузи») газеталарида олдинига кичик-кичик, сўнгра дурустгина мақолаларим эълон қилина бошлади...

Обиджоннинг журналистика оламига кириб келиши шу тариқа юз берди ва у бу билан ўзининг келгуси ҳаёт йўлини ҳам белгилаб олди.

– Мактабни битиргач, тўғри САГУ (ҳозирги Ўзбекистон миллий университети)га ҳужжат топширдим, – ҳикоя қиладди дўстим, – имтиҳонни муваффақиятли топширдим-у, мандат комиссияси олдиндан ўтказилган суҳбатда иш стажим йўқлигини рўкач қилишди. Ҳуқуқшунослик факультетига ўтказишмоқчи бўлишди. Шунда мен газеталарда босилган мақолаларимни кўрсатишга мажбур бўлдим ва журналистика факультетининг талабаси бўлиб олдим...

Обиджон Жуманазаров ўқишни тугаллаб, ўзи туғилиб ўсган Шаҳрихонга қайтди. Туманлараро «Янги ҳаёт» газетасида иш бошлади. Ёзган лавҳа, репортаж ва очерклари вилоят, республика газеталари юзини кўра бошлади. Икки йилдан сўнг Андижон вилоят газетаси – «Андижоннома»га ишга чақиришди. Кўп ўтмай «Ўзбекистон овози» газетасининг Наманган вилояти бўйича ўз мухбири вазифасига тайинланди. Бу қутлуғ даргоҳда у баракали ижод қилди. Устоз журналистлардан кўп нарса ўрганди, изланди, қалами чархланди. Сўнгра янги ташкил этилган «Ишонч» газетаси уни ишга таклиф қилишди. Ўн икки йилдирки, мазкур газетанинг Наманган вилояти бўйича ўз мухбири.

Ижодкор мухбирлик кезларида ҳаётни кузатди, кўрган-кечирганлари ҳақида очерклар, қиссалар ёзишга ўтди. Ҳозир унинг ўндан ортиқ қиссаси, ҳикоя, ҳажвия, фельетон ва долзарб мавзуларда ёзилган публицистик мақолалар тўпламлари ўқувчилар қўлида.

Дўстимга ҳавас қилган яна бир жойим-у катта оила соҳиби. Рафиқаси – Махфиратхон ая 35 йилдан бери ўқитувчилик касбини шарафлаб келади. Эру-хотин беш фарзандни вояга етказишди. Ўн тўрт набиранинг бувасию бувиси. Катта ўғли муҳандис-тадбиркор, ўртанча ўғил – ота касбини эгаллаган – журналист. Уч қизи инглиз тили муаллимаси.

Обиджон ўзининг кўп йиллик ва самарали ижодий меҳнати, республикамиз матбуоти ривожига қўшган ҳиссаси ва хизматлари учун бир неча бор Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ёрлиқлари билан мукофотланган. Даврнинг долзарб муаммолари ва мавзуларини қамраб олган туркум мақолалари билан республика кўрик-танловларида совринлар олди. 2002 йилда Президентимиз Фармони билан «Меҳнат шуҳрати» медали билан тақдирланди.

Юнус ЗИЁДОВ.

Ҳангома

ЎҒРИНИ ҚАРОҚЧИ УРДИ

Қишлоқлик бир укахонимиз яхши ният билан ўқишга кирмоқчи бўлиб пойтахтга отланиб қолибди. «Термиз – Тошкент» поездидан тушиб атроф оламга назар ташлабди...

Шаҳар ҳавоси бошқачада, баланд-баланд осмонўпар бинолар, гўзал ҳиёбонлар, кенг кўчалар эса одамлар билан обод. Трамвайдан тортиб троллейбус, автобуслару, турли тоифадаги енгил машиналар қумурсқадек... Болафақир шаҳарни кўриб ҳайратдан донг қотиб қолибди. «Тушим-ми, ё ўнгим!» дея эртаклар оламига тушиб қолгандек ҳис қилибди ўзини.

Тошкентдек азим шаҳарда нима кўп ҳар хил тоифадаги «ишбилармонлар» кўп. Темир йўл бекати ёки тайёрагоҳга тушиб қолсангиз кирачиларга йўлиқиб қоласиз. «Йўл бўлсин, акагинам. Мана биззи мошинга чиқа қолинг... «Нексия-я» озор чекмайсиз. Ҳа, энди йўлкирасиям тулпорига қарайдида. Кўзингизни очиб юмгунингизча манзилингизга обориб қўямиз», – дея ҳол жонингизга қўймайди.

Оёқ бошдан оқ кийинган йигирма ёшлар чамасидаги қарчиғайдек бир киракаш қишлоқлик укахонимиз йўлини тўсиб деди:

– Хў-ў, оғайни, ўқишгами дейман-а? Қайси бирига обарай, миллийсигами ёки...

Укахонимиз оғзини тўлдириб:

– Миллий университетга, – деди.

– Оббо сиз-е, ният қилган экансиз-да? Ҳойнаҳой қишлоқдан бўлсангиз керак?

– Қайнарбулоқликман, – деди қишлоқи йигит.

– Жа-а қизиғу. Қишлоқни номиниям зап топиб қўйишган экан-ми?! Қайнарбулоғмиш?! Одамлари ҳам қайнаб туришса керак, а-а, жигаргинам?! – деди қувноқ оҳангда.

Қишлоқлик укахонимиз шофёрнинг дилкашлигидан ўзича яйраб:

– Шаҳарликлар жудаям қувноқ табиатли келаркан. Бунинг устига туғишганингдек кўнглингни олади-я, – деди.

«Нексия» шаҳарни зимда айланиб, баланд-баланд иморатларни ортда қолдириб, Эски шаҳарнинг алмисоқдан қолиб кетган пастдек бинолари оралаб боши берк кўчага кириб кетди. Негадир қишлоқлик укахонимизни кўнгиллари алланечук бўлиб қолди.

Шофёрга:

Телевизорда кўрганимда Миллий университет биноси жудаям баланд иморат эди, шекилли...

– Намунча ваҳимага тушмасангиз. Сабр қилсанг...

Машина тор кўчада тўхтади. Кўчадаги қарама қарши икки дарвоза эшиклари очилиб, барзангидек тўрт йигит машина томон бостириб кела бошлашди. Улар шофёрга:

– Қани, сайра. Бугун қармоққа нечтаси илинди? – дейишди.

– Илингани шу бўлди. Қулоғига лағмон илса бўлади. Лапашанг! – деди шофёр барзанги йигитларга пешвоз чиқиб.

Уларнинг важоҳатини англаган укахонимиз тузоққа илинганини пайқади. Чўнтагидаги кўкини ички иштончаси чўнтагига яшириб индамай тураверди. Барзангилардан бири у томон келиб деди:

– Хў-ў қишлақи. Қани, борини чиқар? Дўмбоққина эккансан йўқса сихга торттираман.

Қишлоқи укахонимиз пинагини бузмай жавоб қилди.

– Нималар деяпсиз? Мендаги бор пулларни манави шофёр: «Шаҳарда қароқчилар кўпайган. Мен ишончли одамман. Бериб қўйсангиз ҳеч нарсадан куйиб қолмайсиз... деди. Биз қишлоқилар содда келамиз. Биров бир нима деса ишонамиз, қоламиз. Бисотим унинг қўлида. Гапига ишонинглар. Ёлғон гапирсам...».

Барзанги унинг гапларига ишонди. Бирдан шофёрни ёқасидан ола кетди.

– Ярамас, кўппак. Аввалам бизга панд бергансан-а, эсингда-ми?! Ўзимиздан бўлиб ўзимизни алдайсан-ми? Қани пулни чиқар...

Барзангилар шофёрга ёпишиб кетди. Юз-кўзи демай роса уришарди. Бу орада «Нексия» ҳам олди ойнасидан ажради. Машинанинг ичини товуқ титгандек титкилаб ташлашди. Тўс-тўполон... фурсатдан фойдаланган йигитча бир зумда ғойиб бўлди...

Турсун МАҲМАДАЛИЕВ.

Сиз севган сериал

«ЭСМЕРАЛЬДА»

«Эсмеральда» телесериалида бош ролларадан бирини ижро этган актриса Летисиа Кальдерон билан бўлган суҳбат.

Исми: Летисиа Кальдерон. Туғилган йили: 1968 йил 15 июль. Туғилган жойи: Мехико, Мексика.

Унинг орзуси Телевидение студиясига келиб бу ердаги барча актёрлардан дастхат олиш эди. «Эсмеральда» телесериалидан сўнг унинг ўзи дастхат берадиган актрисага айланди. Летисия Кальдерон нафақат Мексиканинг, балки бутун Лотин Америкасининг энг севимли ва машҳур актрисаларидан биридир.

– Мен саёҳат қилишни ёқтираман, кўплаб мамлакатларда бўлганман. Одамлар сени кутишлари, сенинг дастхатингни олиш учун навбатга туришлари, сени танишлари... буни ҳеч нарса билан ифодалаб бўлмайди, – дейди машҳур актриса.

– Сиз олган совғалар ичида энг ажойиби қайсиси? – сўраймиз ундан.

– Менга суратлар: узуклар, зираклар, турли буюмларни ҳадя этишган. Уларнинг ҳаммаси мен учун қадрли, ажойиб. Мен бу совғаларнинг барчасини авайлаб сақлайман. Менга ўз манзилгоҳларини берган ҳамма мухлисларимга хат ёзганман, суратларимдан жўнатганман.

– Сизга берилган совғалар ичида яшил ранглилари борми?

– Шуниси ажабланарлики, совғаларнинг аксарияти яшил рангда. Мен «Эсмеральда» телесериалида кийган барча яшил рангли кийимларимни сақлаб қўйганман. Мен айнан Эсмеральда каби бўлишни ёқтираман. Уйим ҳам яшил рангда, дарахтларни, ям-яшил далаларни яхши кўраман.

– Демак, сиз ҳаётда ҳам Эсмеральда экансиз-да?

– Аниқ айтолмайман. Лекин экрандаги қаҳрамоннинг туйғулари бизга ҳам ўтади, деб ўйлайман. Биринчи саёҳатим Словакияга бўлган ва бу саёҳат ҳозиргача ёдимдан чиқмайди. Мени кутиб олишга бунчалик кўп одам чиқади деб ўйламагандим. Улар «Эсмеральда»ни кутиб олгани чиқишганди, унинг ўрнига самолётдан мен тушганман. Мен ҳам бошқалар каби хафа бўладиган, йиғлайдиган, ишлайдиган, хурсанд бўладиган инсонман.

Унинг кино оламидаги қадами бундан 16 йил илгари бошланган. Летисиани «Чистита» фильмида суратга тушиш учун синовга чақиришганди. Ўшанда унинг рақиблари Нейли Норвинд, Мариана Леви ва Лусеро каби актрисалар бўлишганди. Унга бу фильмдан роль тегмади. Бунинг ўрнига у Телевиса драма мактабига ўқишга кирди.

– Мен бу ерга кирганимдан жуда хурсанд эдим. Чунки ушбу мактабда барча актёрлардан дастхат олиш имкониятим борлигини билардим. Бу эса менинг орзуим эди. Бу ерда телесериаллар қандай суратга олинишини томоша қилардим. Маҳоратинг ошган сари у билан бирга масъулият ва аҳлоқ-одоб талаблари ҳам ортиб боради.

– Дастхат олишга эришдингизми?

– Албатта. Луис Мигел, Мепудо, Луисми, Хектар Бонилла, Лос Камол, Эдуард Палоналардан дастхат олганман. Уларнинг ҳаммасини сақлаб қўйганман.

– Машҳурликнинг қандай яхши томонлари бор?

– Унинг битта яхши томони – барчанинг эътиборида бўлиш. Бошқа яхши томонини билмайман. Машҳур бўлсанг шахсий ҳаётингдан узоқлашасан. Одамлар сени қўл етмас юлдуз деб ўйлашади. Уларга сен ҳам бошқалардек инсон эканлигингни, робот ёки ўзга сайёралик эмаслигингни тушунтириш қийин. Агар учрашувларда саҳнага кечроқ чиқсанг, «у ўзини зўр деб ҳисоблагани учун шундай қилди», деб ўйлайди. Ҳеч ким сенинг саҳнага етиб келгунча мухлисларга дастхат ёзиб берганлигингни хаёлига ҳам келтирмайди.

– Сиз севги мактуби ёзганмисиз?

– Йўқ, ҳеч қачон, чин сўзим. Мен ёзишдан кўра гапиришни хуш кўраман. Шунинг учун ҳам қўшиқ куйлашни ёқтираман... Қўшиқ мен айта олмаган, айтишга сўз топа олмаганимда қалбимдаги туйғуларимни эркин ифодалайди. Мен бастакор дўстларимдан «аввал сўзни ёзасизларми ёки мусиқаними?» – деб сўраганимда улар «бу ўз-ўзидан келиб қолади», дейишган. Лекин бу қандай келади, қачон келади? Мен ижро этган қаҳрамонлар кучли, эҳтиросли, ўз ҳақ-ҳуқуқи учун кураша олишади. Менимча, Эсмеральда бу жиҳатдан бўшроқ. У оққўнгил. У ўзини эркин сезади, лекин оҳудек ҳуркак. Бу ролим мени халқаро миқёсда танишларига олиб келган.

– Актрисага айланганингиздан сўнг оддий турмуш тарзингиздан нималарни соғиндингиз?

– Мен ухлашни ёқтираман. Фильмларда суратга тушаётган пайтларимда эрта туришга қийналаман. Жиянларимни ҳам соғинаман, шунинг учун ҳар ҳафта акаларимнинг уйига боришга ҳаракат қиламан. Мусиқа тинглаб ётишни, овқат пишириш, китоб ўқиш, уй йиғиштиришни қўмсайман. Ёшлигимдан меҳнат қилиб ўрганганман. Ҳозир ҳам уй ишларини бажаришни ёқтираман. Дўстларим мени тез-тез бирга овқатланишга чақиришади. Уларга «боролмайман», деб жавоб бераман. Дўстларим билан бирга бўлолмаслигимдан эзилиб йиғлашимни улар билишмайди. Мени азоблайдиган нарса – яқинларим билан менинг ўртамда катта бўшлиқ пайдо бўлганлигидир. Бунинг сабаби эса актрисалик фаолиятим.

– Актрисаликдан кўнглингиз тўладиган омил нима?

– Одамлар назарида бўлиш, шахс сифатида танилиш. Мен кўплаб ролларни ижро этганман. Эсмеральда, Жульетта, Мария Фернандо, Мария Кристина... Уларнинг ҳар бири Летисиа Кальдерон учун нимадир беришган. Бундан ташқари, улар менга мухлислар эътиборини ҳадя этишган. Мен имкониятдан фойдаланиб, барча мухлисларимга ўз ташаккуримни изҳор этаман.

Инглиз тилидан
Д. АСҚАРОВ таржимаси.

«Обуна — 2003»

«АДОЛАТ» ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛСИН!

Азиз муштарий! «Адолат»га 2003 йил учун обуна бошланди. Армонда қолманг! У Сизга энг яхши суянчиқ, энг яқин ҳамроҳ, энг яхши кўмакдошингиз бўлиб қолади.

ОБУНА БАҲОСИ:
Якка тартибдаги обуначилар учун:
Олти ойга – 5970 сўм.
Бир йилга – 11940 сўм.
Корхона ва ташкилотлар учун:
Олти ойга – 6360 сўм.
Бир йилга – 12720 сўм.
Нашр кўрсаткичи – 100

Эслатма: вилоятларда газетани етказиб бериш ҳисобига обуна баҳоси бир мунча фарқ қилиши мумкин.

Шошилинг: 2003 йилда биз билан бирга бўлинг!

ТАҲРИРИЯТ.

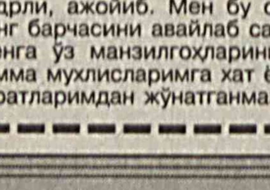

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Т. О. ДАМИНОВ, А. Ғ. ҒУЛОММАҲМУДОВ, А. ЖЎРАБОЕВ, Р. З. АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. Р. ҲАЙДАРОВ, М. МЙДИНОВ, К.РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. М. АЗИМОВ, Т. И. ЭРГАШЕВ, А. МАМАЖОНОВ, Ў.Ф. ЖЎРАЕВ, Н. НУРМАТОВ, М. КАЛОНХОНОВ, Д. Ғ. ТОШМУҲАМЕДОВА, З. Т. ТЎРАҚУЛОВ (ўз мухбир)

Мулоқот учун телефонлар: Қабулхона – 133-41-89. Хатлар ва шикоятлар бўлими – 136-55-64. Котибият – 136-55-96. Факс: (8.371) 133-41-89.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047. Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г– 800, Ҳажми–2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А–2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Навбатчи– Иномжон СИДДИҚОВ. Саҳифаловчи – Бахтиёр ҚЎШОҚОВ

Газета IBM компьютерида терилди.

Босишга топшириш вақти–20.00.

• Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. • Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. • «Адолат»дан кўчириб босилганда фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
• Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. • Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. • Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди.

Босишга топширилди 22-00